

GAZDASÁGI LAPOK

17. szám.

Megjelenik minden vasárnap.

1915. Április 25.

GŐZMIVELÉS.

Nagyobb területek szántását eredeti Fowler-féle gőzekével, épügy mélyrigolozást szőlőtelepítésekhez elvállal

WOLFF ERNŐ — gőzszántási vállalkozó —
BUDAPEST-KELENFÖLD

SZŐLŐOLTVÁNY

—ujdonságok csemege- és borfajokban, legjobb minőségben és mégis olcsón.

1000 drb prima, gyökeres, 2 éves oltvány	K	200.—
1000 drb prima, gyökeres oltvány	K	180.—
1000 drb prima, sima oltvány	K	90.—

Amerikai vesszők:

1000 drb prima, gyökeres Riparia Portalis	K	38.—
1000 drb prima, sima Riparia Portalis	K	8.—

Hazai vesszők:

1000 drb 2 éves, gyökeres	K	50.—
1000 drb 1 éves, gyökeres	K	40.—
1000 drb sima	K	8.—

Kapható oltvány és hazai vesszőkből 54 fajban. Kérjen ingyen kimutatást.

SZÉKELY MIHÁLY

nyug. postafőtiszt, szőlőnagybirtokos, GYÖNGYÖS.

680 kilogramm tiszta buzaszem

volt az eredmény, midőn egy 550 keresztből álló buzaszámát, mely már egy dobosával ellett csépelve, szab. betétes géppel szakértő bizottság előtt utáncsépe tettünk.

Pénzt, időt és munkát takarítanak meg a STERN-féle szabad. dobosár-betétléczzel.

Kérdezősködéskre ingyen és bérmentve nyújt felvilágosítást:

BÁRDOS és BRACHFELD BUDAPEST, VI., Gyár-utca 5.

Kapható a Kodolányi-féle Gazdasági Zsebnaptár a „GAZDASÁGI LAPOK“ kiadóhivatalában (Budapest, VIII. József-utca 15.) 2 korona 80 fillérért.

Eladó vagy bérbeadó

500 katasztrális hold jó minőségű homokos birtok Pest megyében.

Közelebbi a

MAGYAR PÉNZÜGY

kiadóhivatalában,

BUDAPEST, V. ker., Sas-utca 13.

Farkas rendszerű Sodronyüveges istállóablak

eltörhetetlen.

Farkas és Tsa Budapest Lehel-ú. 8

Összes készítményeink beszerezhetők a Magy. Mezőgazdák Szövetkeze által is. Kérjen Árlapot!

Farkas rendszerű Idomvas-ablak

legerősebb legolcsóbb

Wiking-aratógépek,

eredeti svéd gyártmányu

kaszáló-, marokrakó- és kévekötőgépeket

hozzávaló „MANILLA“ zsineggel szállít, míg a készlet tart, elsőrendű minőségben a

Magyar Általános Gépgyár R.-T.

Budapest, VI. ker., Váci-ut 141. szám.
Sürgőnycim: Magomobil. Telefon 45-15.

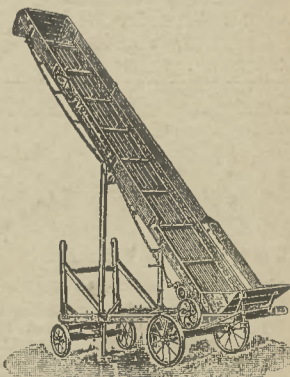

Elsőrendű

ARATÓGÉPEK,

fűkaszológépek, szalmakaszalozók, szénagereblyék, erőhajtásu kukoriczamorzsolók, mint munkaerőt pótló gépek azonnali szállításra ajánlatnak

SZÜCS ÖDÖN mezőgazdasági és ipari gépkereskedelmi vállalata által, Budapest, VI., Nagymező-utca 66. sz.

Szőlőoltvány-eladás!!!

kaphatók

SZÉKELY J. JÓZSEF, GYÖNGYÖS (Szt.-Urbánteplom).

A legjobb minőségben és fajtisztán, dus választékban: I. oszt. gyökeres fás-, gyökeres zöld- és sima oltvány, I. oszt. fajtisztá gyökeres és sima **Ripária Portalis** vesszők, I. oszt. sima, egy- és kétéves gyökerű hazai szőlővessző. Régi szőlők pótlására kétéves gyökerű zöld- és fásoltványok **Arjegyzék ingyen!**

Pályázatokhoz csak bizonyítványmásolatok csatolandók. Eredeti bizonyítványok elvesztéseért a kiadóhivatal nem vállal felelősséget. *****

KIS HIRDETŐ

A kihirdetések ára: minden szó 5 fillér a vastagabb betűvel irt szavak 10 fillér. a legkisebb hirdetés 1 korona. Csak oly levelek továbbíthatnak, melyek a szükséges postabélyeggel ellátva kitérnek be. □ □ □

Egy pontos megbízható gazdasági segédtszere volna szükségem, a ki gyakorlati tudása mellett a számadásokat vezetné, a gépirást is érti — előnyben részesül a ki stenografiát is tud. Fizetési igény mellett ajánlatokat kérek **Béruadalom Sárszentmiklós Fejér megye.**

Gazdasági segédtszerek. Jelenléteken gazdasági részére kerestetnek gazdasági iskolát végzett nőtlen segédtszerek. Ajánlatok: Schwarz József hirdetőjébe, Budapest, Andrásy-ut 7. „Fejér János” névre (49292) küldendőik.

Állások, pályázatok, valamennyi szakmából olvasható az „Országos Pályázati Közlönyben”. Ingyen mutatóványszám. Budapest, IX. ker., Üllői-ut 55.

Eladó

nagymennyiségű európai gyökeres **porbujtás** szőlővessző, legjobb fajokból, töké hiányok pótlására is alkalmas, ezre 80 K. **Fásoltványok**, amerikai sima és gyökeres vessző jutányosan kapható. Kivánatra, fajok megjelölésével árlappal szolgálók. **Saguly Dániel**, Nógrádverőze.

Vennék

birkát, kérek árajánlatot ármegjelöléssel, tudatván miképpen lehet azt megtekinteni. **Béruadalom Sárszentmiklós, Fejér megye.**

Diszkertkedvelők

kérjenek árjegyzéket az első magyar diszfenyő-faiskolától. Tulajdonosa **COPONY EDE, KÖRMENDEN.** 120 fajta tülevellők, lombfák, diszcserejek kaphatók.

Cormick fűkaszalógépek, eredeti gyári csomagolásban előnyös árban, mint **alkalmi vétel**, eladásra ajánlatnak Schaeffer Márk által, Budapest, VI., Nagymező-utca 66. szám alatt.

Városi tisztasági vállalatot megszűnése miatt több **öntöző- és vízfordó (lajt) kocsik, seprőgépek,** kitűnő állapotban jutányos árban eladó.

Rosenfeld, szállító SZEGED.

A 32 év óta fennálló **FISCHER-féle**

ZSÁK- és PONYVA-

GYÁR BUDAPEST, Nádor-u. 31-33.

egyike az ország legmegbízhatóbb beszerzési forrásainak.

Lópokrócok, valódi amerikai

Manila-kéveköttök,

SZŐLŐKÖTŐZŐ-FONALAK,

jobb és olcsóbb a raffánánál. Egyszer használt **ponyvák, termény- és lisztes-zsákok** is állandóan jutányosan kaphatók.

Nav és védjegy Törvényes szabadalom

Reitter Oszkár

nagybecskereki főkapitány és fajbaromfi tenyésztőnek nagyszerű találmánya

a „**PATKÁNING**”

patkányirtó szer (nem mérge) mely emberre és házi állatokra nem ártalmas.

1 adag ára 2 korona

mely elegendő körülbelül 120 patkány kiirtásához.

Minden adaghoz használati utasítás van mellékelve.

A biztos eredményért jótállás! Ismertető prospektust, melyben le van írva, hogy különféle gazdaságban hány adag használandó. Kérésre ingyen küld Reitter Oszkár főkapitány Patkánin gyárának vezetője Nagybecskereken.

A la tós hüvelyhurut, károsan befolyásolja a tejjel gazd ságot

és az egész állatállományt megmételjezi,

ha gyors állatorvosi segejly nem érkezik.

... A Bissulin engem több mint ezer állatnál nem hagyott cserben ...

Deutsche Tierärztliche Wochenschrift 1911. 11. sz.

... Utókövetkezmények mint más preparátumoknál, itt nem fordultak elő ...

Tierärztliche Rundschau 1912. 44. sz.

Óvakodjunk a hamisítványoktól. Az igazi Bissulin minden kupocska boríték papírja viseli a nevet. Használati utasítás kórképpel ingyen. H. Trommsdorff, Chem. gyár, Aachen.

A permetezésnél a **RÉZGÁLICZOT** teljesen pótolja a

PEROCID

A Colmar bortermelési intézet a csász. és kir. földmivelésügyi minisztérium, a görcei, spalatói, st. michelel csász. és kir. borászati felügyelőségek szakközegei és a bécsi csász. és kir. növénykísérletező állomás stb. által kipróbálva és ajánlva.

Részletes ajánlatokkal szolgálnak a vezérelárusítók:

SCHWARZ ÉS TAUBER nagykereskedők **NAGYKANIZSA.**

Veszek bármily mennyiségű

birkagyapjút

és kérek mintázott ajánlatokat ármeghatározással „egy gyár részére P. V. 1292” jelige alatt, **MOSSE RUDOLF, PRAG, Graben 6. címre.**

RÉZGÁLICZ (KÉKKŐ)

és **Mayunga rafia** kapható:

K R A U S Z É S B Ö H M gyarmatáru nagykereskedőnél **Budapest, VII. ker., Király-utca 9.**

A legjobb gazdasági

DARÁLÓ A PERPLEX ÖRLOGÉP

Megőröl minden szemes terményt, szálmát, vagy más száraz takarmánypótló anyagot.

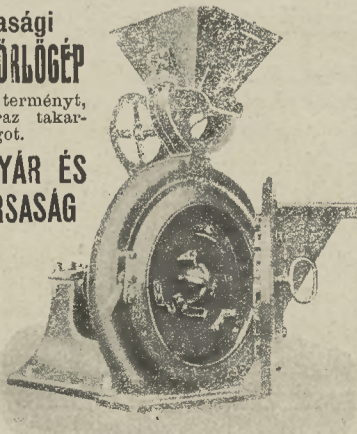
MARCHEGGI GÉPGYÁR ÉS VASÖNTÖDE R.-TÁRSASÁG

Vezérképviselő:

Hinsenkamp László

BUDAPEST,

V., Sziget-utca 4.

Cseplésre és szobafűtésre

egyarant kiválóan alkalmas és olcsó áránál fogva **országszerte méltán kedvelt elsőrendű**

baglyasaljai és Józsefaknai

tömörszenünket

ajánljuk a magyarországi gazdaközönség figyelmébe

ÉSZAKMAGYARORSZÁGI EGYESITETT KÖSZÉNBÁNYA ÉS IPARVÁLLALAT R.-TÁRS.

Budapesten, V., József-tér 10.

Dinnyemag.

Gondosan elkülönítve termelt, következő fajtisztá, kitűnő minőségű válfajokban kapható:

Sárgadinnyék: Achnebát, Ananász zöldhúsu, Ananász vörshúsu, Ananász cantaloup, Annanapi korai, Bem tábornok, Bomba sárgahúsu, Bellegarde Cantaloup, Bomba zöldhúsu, Composité, Lind Jenny, Magyar Ananász, Margit, Muscatello, Carmelita cantaloup, Non plus ultra zöld, Non plus ultra sárga, Párisi proscott cantaloup, Sirimpecsek, Tiszagyöngye, Tiszagyöngye muskotály, Kacsánka, Turkesztán gömbölyű, Turkesztán zöld, Turkesztán nagy zöld, Turkesztán rózsahúsu, Turkesztán sárgahúsu, Turkesztán muskotály, Turkesztán Pósa-féle.

Görögdinnyék: Apafai, Athénei, Aranyárgabélű Debreczeni korai, Fazekas-féle, Fehérbélű, Hevesi, Halasi, Hajnalpir, Hortobágy, Luby-féle, Marsovszky-féle, Nagyháti, Narancsgörög, Ónody-féle, Paratlan, Sámsoni.

Fajtánként:

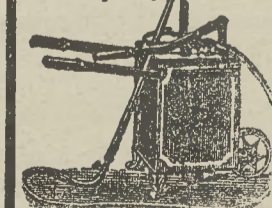
50 szemes adag	5 fészeknek kétizbeni vetésére	—20 fill.
500 " " "	50 " " "	1,60 " "
1000 " " "	100 " " "	3.— " "
2500 " " "	250 " " "	7.— " "
5000 " " "	500 " " "	12.— " "
10000 " " "	1000 " " "	20.— " "

Öt holdon felüli rendelésnél külön kedvezményt, a megrendeléshez nyomtatott termelési utasítást kivánatra árjegyzékkel szolgál:

BIRŐ PÁL kertgazdasága, **DEBRECZEN.**

A **Heller-féle „KING”**

gyorsmeszelő és fertőtlenítő gép, az ecsetmunka 20-szorosát teljesíti.

Gyártók azonkívül

PITTORE ÉS TRIUMPH nevű gyorsmeszelőt is.

Meszelőm szivattyui azonnal kicserélhető golyós szelepekkel vannak ellátva, tehát nincsen eldugulás nincsen piszkálás. Meszelőm ára (teljes felszereléssel és gyümölcslektá permetezésére alkalmas két- vagy háromágú szóróval) **60 koronától 320 koronáig.**

IG. HELLER BÉCS, II., Prater Schrotzbergstrasse 1. Kérjenek leírást. Képviselők kerestetnek.

A SZŐLŐ TRÁGYÁZÁSA.

Írta: **ORDÓDY LAJOS.** — Ára 3 korona.

Ajánlott küldéssel 3.45 K. Utánvétellel küldve 3.65 K.

Gyakorlati utmutatás arra, hogy miként kell a szőlőket istálló- és műkereskedelmi trágyákkal úgy trágyázni, hogy a legjobb terményt a legnagyobb mennyiségben elérhessük.

Megszerezhető a „Gazdasági Lapok” kiadóhivatalában, Budapest, VIII., József-utca 15.

GAZDASÁGI LAPOK

MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

Alapította KORIZMIOS LÁSZLÓ
1849-ben.

VEZÉRELV:
Hozunk mezei gazdaságunkba
helyes arányokat.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:

Egész évre	20 kor.
Fél évre	10 "
Negyed évre	5 "

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-utca 15. sz.

Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” ingyen mellékletével.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz czímzendők.

HIRDETÉSEKET

a lap kiadóhivatala veszi fel.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.
Hirdetési mellékletek jutányos áron fogad-
tatnak el.

TELEFON: József 40—66.

Az e lapokban foglalt czikkekkért minden utánnomási jog fentartva.

KÉZIRATOKAT A SZERKESZTŐSÉG NEM AD VISSZA

TARTALOM.

	Lap
Szemle	173
Gazdasági Levél. — Szücs János	174
A leghatékonyabb szerek a mezei termények és a takar- mánytermés érésének gyorsítására. — Pettera Alfréd	175
A cukorrépa nitrogéntrágyáról. — Jancsó Béla	176
Hangyák a gyümölcsfákon. Kadosa Gyula	177
Az eponit alkalmazása a borkezelésnél. — Dr. Ejury Lajos	177
Kérdések és feleletek	177
Kérdések: Ecetszagu hordó tisztítása. M. K.	
Feleletek: Rózsa és kukorica árkülönbözet. — r — n.	
Kisebb szakközlemények	177
Hírek	178

(Időjárás és gazdasági állapot. — A maradi magyar. — Hogy segítünk magunkon kaszálás s aratásban. — Fedeztessük be az egész kancaállományt. — Rókkantak alkalmazása. — Takarékos élelmezés.)

Kissé javult a zord időjárás és noha még mindig hűvösek az éjjelek, de a reggeli fagyok és derek már mégis szünetelnek — egyes magas fekvésű vidéket kivéve. Kell is már a meleg nagyon. Hisz sok csapadék, az árvizek és a talajvíz miatt, fájdalom, nagyon sok helyen ugyanis jóval kevesebb tavaszi kalászoszt vethettek, mint rendszeren szoktak (különösen a Nagyalföldön, Szabolcsban, Hevesben és Dunántul is panaszkodnak e miatt), legalább hát az az árpa és zab teremjen meg jól, a mi földbe került. A rózsot április csinálja meg, ha tehát e hó végéig nem lesz szép idő s kellő meleg, akkor ne is számítunk jó rozstermesre. Magától értetődik, hogy lassanként apadó vizektől felszabadult talajba mindenféle szükségtermény jut s tekintve azt is, hogy a cukorrépa termésterülete tetemesen csökkent az idén, a szokottnál jóval nagyobb mennyiségben lesz vetve a kukorica, illetve a burgonya, bab, borsó, lencse. Azt is határozottan lehet már előre állítani, hogy köles, muhar és hajdina nagy területeken lesz az idén művelve. És mindannak dacára, hogy a munka-

erő kevés, a megátalkodott nyakas napszámcsnépség még sem vállal munkát; nem használ itt fenyegetés, rendelet; míg van nekik miből élni, nem mozdulnak ki odujukból. A közszolgálatra kirendelés karhatalommal az egyedüli lehetőség, mely dologra tudja kényszeríteni ezen önfelü tmeget, mely csakis önmagáért tesz mindent s végtelen önzésében nem törődik semmit a közszel, a haza érdekével, mások bujával, bajával. Igen szép pásztorleveleket olvastunk úgy a katolikus mint az evangélikus püspöki kar tagjaitól, tudjuk, hogy az alsó papság mindent megtesz a konok népség felvilágosítására, de fájdalom, vajmi kevés az eredmény, nem hallgatnak ezek az Isten szolgájának a szavára sem.

A megátalkodottság különben, fájdalom, jellemvonása a magyar gazdának is. Beszélhetnek neki akármennyit arról, hogy műtrágyákkal a gyenge vetéseket fel lehet segíteni s nagyobb terméseredményeket elérni, bizony ő azért boltban nem vásárol trágyát, hiszen ha az Isten akarja, ugyanis lesz gazdag aratás. A természet javítani, kiegészíteni annak hatóerejét, nem akarja. A belvizek rendezése által sok vidéken több ezer holdnyi terület nyertek a földbirtokosok, mely azelőtt mint vízállás alig volt hasznosítható, hanem azért ha az értelmiség valahol belvizrendező és lecsapoló társulatot akar alakítani, a gazdaember kézzel-lábbal kapálódik ellene és hangoztatja a »nem adózunk« jel-szót, inkább ne teremjen a föld, de ő nem fizet. Innét van az, hogy annyi parlag, oly sok elkészett vetés van hazánkban. A mezei poczok ellen mindenféle irtószert és irtási módot ajánlott a rovar-tani állomás, egyes tudósok, szakírók, minden gazdasági szaklap hasábotkat szentelt e tárgy-nak, de a magyar polgár figyelmen kívül hagyta mindezeket, bevárta a telet, mely alaposan meggyérítette a rágcshalók hadát, s most már nyugodtan várja az aratást, — azzal legkevesebbet sem törődve, hogy az a kis állat mily szapora s mennyi kárt tehet még a gabonában s egyéb terményekben. Pedig most a tavasz elején mily könnyen ki lehetett volna úgy irtani, hogy hirmondója se maradt volna. De a jó magyar Istenre bizza az ő saját munkáját is, azért sehol a világon nincs annyi cserebogár mind szép hazánkban s maholnap ugyanazt mondhatjuk el a drótféregről, a bagolylepke hernyójáról, a lema melemopusról és egyéb kártékony rovarról, mert irtásukra ajánlott különféle szerek és módok között a legegyszerűbet a tarlóhántást és azt, hogy egymásután soh'se vessenek kalászoszt, épp oly kevésbé követik, mint a szántók felturását a sertésekre

nem bízzák. Az újabb időben a torzsgombák is kezdenek terjedni, de ezek egyedüli ellenszere a tarlok felperkelése éppen nem terjed a kárt-szenvedő gazdák között. Ha tovább is megmarad a magyar gazda a keleti nembánomság ezen szomorú állapotában, akkor maholnap a gabonatermések annyira le fognak szállni, hogy még Magyarország lakosságát sem lesznek képesek élelemmel ellátni. Sötét a kép, de igaz.

Két nagy uradalom főtisztje a vasuti fülkében beszélgetve kifejezést adtak azon aggodalmuknak, hogy junius és julius havában nagyon nehezen fog menni a kaszálás, aratás. Míg ugyanis a vetés zömén szerencsésen átestek és a kapálások, egyezések, töltögetések, gyomlálások fennakadás nélkül fognak menni, mert hisz ezen munkálatokat férfierő nélkül is el lehet végezni, hisz máskor is többnyire gyerekek, suhanczok, asszonyok és leányok szokták ezen munkákat fogatosítani. Egészen másként áll a dolog a takarmánykaszálásokra nézve, melyeket ezideig többnyire mindenütt férfi munkásokkal végeztünk, az idén azonban nagyon kevés férfi áll rendelkezésre s így kénytelenek vagyunk, illetve leszünk másként intézkedni, vagyis lehetőleg korán kezdeni kaszálni a takarmányokat s így kisebb kaszás csoporttal is fogunk végezni kellő időben, de ha éppen szorul a kapeza, már 17—18 éves suhanczokat is lehet ily munkára szükségből alkalmazni (ha ugyan addig be nem hívják a 18 éveseket is), azután meg oly egyszerűek és olcsók is ma már a kaszálógépek, hogy feltétlenül be lehet ezeket szerezni s vele a kaszálásokat végezni. De utóvégre is, ha kissé megkésünk a takarmányok levágásával, azért nem történik nagyobb baj legfeljebb kissé keményebb, rostosabb s így nehezebb emészthetőségű leend az eleség. Sokkal rosszabbul fogunk állani aratáskor, mert aratókat szerződöttetni a lehetetlenséggel határos, semmi pénzért sem jönnek. A rendeletek emlegetésére csak vállvonogatással felelnek, tehát kényszerítve leszünk aratógépeket beszerezni s már eddig is jócskán vettünk, de veszünk is kéveköttöket és marokrakókat egyaránt, mert ott, hol dült a gabona, vagy hepehupás, hegyes, völgyes, dombos a talaj, inkább a könnyebb marokrakóval kell dolgoztatnunk, míg a síkságon s fennálló szalmásterménynél a kéveköttők fognak aratni. Még így is nehéz lesz boldogulni, mert kevés az igavonó ló és így ökrökkel is kell majd vontatni a gépeket, de ezek lassabban mennek, hát váltott fogatokkal folyton kell majd aratni, hogy a gép kora reggeltől késő estig járjon — persze felváltani kell az embereket is. Marokrakóval több holdat vezethetünk naponta, mert azzal a har-

EREDETI NÉMETORSZÁGI

MAROKRAKÓ-ARATÓGÉPEKET
és **FŰKASZÁLÓKAT.**

EREDETI AMERIKAI

KÉVEKÖTŐ-ARATÓGÉPEKET.
CASE GŐZ-SZÁNTÓGÉPEKET.

LANZ-FÉLE SZAB. ÖRLŐGÉPEKET — TAKARMÁNYDARA
ELŐÁLLÍTÁSÁRA **TENGERICSUTKÁBÓL.**

AJÁNLATTAL
SZOLGÁL:

HAHN ARTHUR és TÁRSAI BUDAPEST, VIII. KERULET, ÜLLŐI-UT 52/g.

Sürgönczim: **CASE BUDAPEST.**

matos gabonát is vágathatjuk s így kora hajnalban megkezdhetjük az aratást s késő estig folytathatjuk, míg a kéveköttel csak száraz gabonát szabad aratni, tehát később állhatunk vele munkába s korábban kell azt abbahagynunk. Ha pedig aratás előtt látni fogjuk, hogy sok a dült gabona s esetleg a szélvész által kuszált is bőven van, úgy hogy kizárólag géparatásra nem alapozhatjuk a legfontosabb mezei munkánkat, akkor foglyokat kérünk — feltéve, hogy nincs ragadós nyavalya táborukban. Egyik kormányzónak már volt alkalma őszszel répaszedéskor orosz foglyokkal dolgoztatni s meg volt a munkájukkal elégedve, mert jól élelmezte őket s minden 10 fogolyra eső 1 katonai őrnök naponta 1 kor. külön bért is adott, kik aztán nagy ügybuzgalommal biztatták, buzdították, serkentették a fogly munkáscsapatot. Egyedüli baj az volt, hogy esős időben, mikor alig vagy éppen nem tudtak munkát adni a foglyoknak, szinte kellett őket élelmezni, de ez már aratásban nem igen fordulhat elő s akkor van dolog elég az istállóknak, magtárakban, lehet szalmaköteleket fonatni, rozstot zsupnak csépelni, komposztot forgatni, trágyát tiporni vagy kifuvározní — rakodni, teregetni, — akad foglalkozás léptenyomon, csak gondunk legyen rá, hogy dolgozzanak is a muszkák, mert bizony, tekintve az élelmiszerek magas árát, legalább 3 koronába kerül minden ember naponta.

*

A háboru sok szomorú következménye között lesz majd állatállományunk nagy mértékbeni csökkenése is, a mire szemléinkben már több ízben rá is mutatunk s meg is említettük azt is, hogy a mi szerény véleményünk szerint mily kormányintézkedésekkel lehetne legalább némileg segíteni ezen a bajon. De természetesen itt is úgy van mint a legtöbb esetben, hogy egyedül a hatóság nem mindenható, hanem a gazdaságsadalomnak is közre kellene hatni, hogy a nagy husfogyasztás daczára is kiméltessék meg a tenyészállományt. A husfogyasztás csökkentése, a gyorsabban felszaporítható sertések husának nagyobb mértékbeni felhasználása, a birkahus fogyasztás terjesztése, a hal, kivált a külföldről behozható szárított hal, valamint a szárnyasok, vad, házinyulafogyasztás általánosabbá tétele, de különösen a lóhusnak úgy a polgári mint a katonai étkezésnél eszközöndő alkalmazása volna az, mit rövidesen elmondva tehetünk állatállományunk törzsének megmentése érdekében addig, míg nem lesz késő.

Most még néhány szóval lovainkról óhajtánánk megemlékezni. Lótenyésztésünk megmentése érdekében elsősorban is a kanczákat kellene lehetőleg mentesíteni a katonai szolgálat alól, hogy befedezve azok jövőre csikót ellhessenek és így 3—4 év alatt a lóhiányt pótolni tudjuk, mert amely kancza hadiszolgálatot tesz, azt hiába hágatjuk be, ez a terhes szolgálat alatt előbb-utóbb ugyis elvetél. Amennyire csak lehet, ki kellene tehát cserélni a hadseregnél levő kanczákat heréltekkel és ha már éppen nem lehetne azt valamennyivel megcselekedni, legalább odahatni, hogy a kanczalovakat hagyja meg a hadvezetőség helyőrségi szolgálatokban, az egyes városokban, hol az ujonczok kiképzésénél lennének alkalmazva. Ily helyen kiméltesebb bánásmódban részesülnek a lovak, nem lesznek tuleröltetve, tulusgázva, jó istállóknak vannak elhelyezve, gondozva, az idő viszonyosságainak nincsenek úgy kitéve mint a harcztéren szenvedő szegény párák s rendszeren szükség esetén az állatorvos is helyben van. A helyör-

ségnél levő kanczák be is fedezhetők s van remény, hogy le is csikóznak. Természetesen jobb volna az összes kanczákat gazdaembereknek kiadni, — esetleg úgy, hogy helyettük herélteket adjanak át a hadseregnek — azon kötelezettséggel, miszerint azokat befedeztetni s a csikót felnevelni tartoznak. A német katonaság, úgy tudjuk, ilyenformán intézkedik és csakis akkor követeli be hadiszolgálatra a kanczákat, ha csikójukat már minden baj nélkül el lehet választani. Ajánljuk ezeket hadvezetőségünk becses figyelmébe azzal, hogy itt az ideje a kanczák befedezésének, tehát méltóztassék haladéktalanul intézkedni ez ügyben.

*

Midőn t. olvasóink figyelmét f. hívjuk melléklapunk, az Állattenyésztési és Tejgazdasági lapok azon cikkére, mely a rokkant katonáknak alkalmazásáról szólva, azoknak mint méhészeknek alkalmazását hozza javaslatba, nem mulaszthatjuk el itt is néhány sort áldozni a hazáért küzdött béna harczosoknak jövője érdekében. Sporzon Pállal mi is azt tartjuk, hogy nem csak gépkezelők s gondozók lehetnek gazdaságokban a bének vagy félkezűek, hanem még béresek és kocsisok is, csak be kell rendezkedni úgy mint Amerikában s olyan ekéket, boronákat, hengereket, lógerebllyéket, kapálógépeket stb beszerezni, melyeken a munkás fent ül és nem gyalog jár, mint nálunk eddig szoktak. Ha a kellő kényelemben hajthatja az a munkás az igásállatokat, akkor nem fog annyit ácsorogni, gyorsabb ütemben fogja járni a lovakat vagy ökröket s tetemesen több munkát fog naponta végezni mint eddig, így az illető gép vagy szerző és az igásállatok is jobban ki lesznek használva, mi által a beléjük fektetett tőketöbbet hamarosan megtérül. A rokkantakat még mint csőszöket, magtárosokat, majorosgazdákat, éjjeli és egyéb öröket, kapusokat ajánljuk nagyobb gazdaságokban alkalmazni. A félkezű kertész is lehet, de különösen mindenféle pász-torkodásra alkalmazható. Voltaképpen nem tartozik már szorosan a gazdasági szakmához, de teljesség okáért megjegyezzük, hogy községi hivatalszolgának, kisbírónak, sőt rendőrnek is, valamint mindenféle közintézményeknél kapusnak, ajtónállónak, muzeumi őrnök, pénzbeszedőnek, mindenféle hivatali szolgának, házmesternek, levélhordónak, sürgönykihordónak, küldőncznek, hajdúnak (p. o. vármegeyházán, szolgabírósnál stb) és egyéb kevesebb munkát, de inkább megbízhatóságot és köteleességtudást igénylő állásokra elsősorban is rokkant katonákat kellene alkalmazni, természetesen mindig a szerint megválogatva az egyes személyeket, hogy testi fogyatkozásuk daczára meg tudjanak felelni új hivatásuknak.

*

Könnyű ezt hangoztatni — mondja egy hitetlen Tamás, — hogy takarékoskodjunk a hussal, de hát mit együnk mikor kenyér és tészta félvel sem lehet jóllakni? Erre is tudunk már feleletet. Ismerjük a korpás kenyeret s ha éppen kell, ehetünk ilyet is. Hogyha hozzá tudunk szokni egy hónap alatt a kukoricakenyérhez, meg fogjuk szokni a korpásat is, ezzel a kenyérliszt mennyisége mintegy $\frac{1}{5}$ részével emelkednek, 20%-kal több kenyér jutna fejenként a lakosságra mint a mostani állapot szerint. Azonban azt hisszük, erre nem is kerül már sor, mert hiszen itt a tavasz már alig 4—5 hét választ el a korai zöldségek, de különösen a korai burgonya idényétől s a mint lesz friss zöld fozelék mindjárt könnyebb az emberi gyomrokat kielégíteni. Viszont arra a kis korpamennyi-

ségre, a mi még hazánk határain belül maradt, s a mit még örölni fognak a malmok, az állatállományunknak is szüksége van, mert eltekintve attól, hogy csakis zöldségtakarmányon borjut, fejőstehenet vagy igáslovat éppen oly kevéssé lehet tartani, mint göbolyökröt, a hadseregnél levő nehezebb lóállomány is részben korpát kap a nagyon is fogytán levő zab helyett. Így a korpát nem szabad elvonnunk állatainktól, elég ha a kukoriczát elveszszük előlük. Ezért is megbosszulják magukat a megsértett sertések, s most már 5 koronán alul nem adnak szalonnájukból, pedig a magyar gazdaságszony disznózsír nélkül nem tud főzni, sütni. Helyes az a tanács, hogy minél több napraforgót termeljünk s ennek kitűnő, egészséges olaját használjuk részben a hiányzó sertézsír pótlására, de messze van még a tányérvirág magjának beérési ideje s addig is kell zsiradék. Tessék holmi zsirpótlókat is fogyasztani, ha szűk zsebbeli viszonyok ütöttek be a háztartásban, ott a kókusz zsír, a margarin, a főtt vaj, marha faggyu és egyebek; szükségből még olajjal is főzhetünk, mint az olaszok. És ha másként nem lehet, kevesebb zsírral is tud majd a menyeske izletes eledelt főzni, legalább nem rontja el gyomrát a családja. Arra is lehetne gondolni, hogy a tejfogyasztást a legkisebb mértékre lehetne szorítani és az így felszabadult tejből vaját készíteni, mert hisz vidéken még 3—3.0 koronáért lehet beszerezni egy kg. vaját és ha utóvégre ennek nincs is oly nagy zsirtartalma mint a jól kiolvasztott disznózsirnak, (vagyis mint az asszonyok mondják, nem szapora) azért mégis olcsóbb zsírozó volna a vaj, mint a sertés zsír. Külföldi kuttók után sokat irnak s irtak a szalmaliszt, sőt a falisztból készült kenyérről is, de hisszük és reméljük, hogy ily élelemtől megment minket még e nagy háboru évében is az édes anyaföld. Inkább gondunk legyen arra, hogy az aratás idejé és a takarmányok fejlődését minél jobban előmozdítsuk a hatalmunkban levő tényezőkkal.

Gazdasági levél.

Tolna Hőgyész, 1915. április 18.

Vége, több egy évi hallgatás után, egy kis lélekzethez jutottam, hogy a háboru események daczára is akadt egy kis időm, hogy az én kedves lapomban a »Gazdasági Lapok«-ba írhatok s egy évi események fontosabb mozzanatairól az én kedvelt olvasóimnak beszámolhatok. Bizony sok mondanivalóm, panaszom volna, de erre egy levél kerete szűknek bizonyul. Hát csak a fontosabb események közlésére szorítkozom. De hol is kezdem? A mult év keserű lezárásánál, vagy a folyó évi még keservebb, siralmasabbnak ígérkező jóslásával álljak elő? Akár melyiket penditem is meg, az eredmény ugyanegy: siralmas állapot. A mult évi záró-számadás végleges lezárásával látjuk minő volt, bár a háboru közbejötté élénken fokozta a kenyérmagvak apadását és idézte elő, hogy ma latra eszik az ország és muszkaverő seregink egyaránt. Pedig ezek igazán megérdemelnék a dupla menázsit kenyérből is. Most tehát, a midőn a termelő év utolsó negyedébe értünk, fényesen lehet a kiadások alapján megállapítani a mult évi bevételt. Ez a legpontosabb számvitel, mely sem minusz sem plusz nem mutat. Hasonlatos a gazdasági számvitel gyakorlásához, a hol a kiadásból készül a bevétel nagysága. De hiszen nem is lehet másképp, különösen a mai állapotok mellett. Sem cseléd, sem gazdatiszt nincs, csak minden 5—6000 holdon egy egy reaktivált nyugdíjra kárhoztatott gárdából

Saját földjén kockázat nélkül

győződhet meg arról, hogy a

CATERPILLAR motoreke

jelentékenyen olcsóbban és gazdaságosabban dolgozik, mint bármely más géperezű szántókészlet, mert komoly vételszándéku nagyobb gazdaságoknak hosszabb idejű próbaszántásra szállítjuk.

A hazai viszonyoknak megfelelőleg tökéletesített 1914. évi Caterpillar a legválogatottabb, kopásnak ellentálló speciális anyagokból, rendkívül szolid kivitelben épül s így a tartósság és üzembiztoság szempontjából is megfelel a legmesszebbmenő kívánalmaknak s karbantartása elenyészően csekély költséget igényel.

HOLT CATERPILLAR COMPANY

VEZÉRKÉPVISELETE:

BUDAPEST, V., HOLD-UTCZA 5.

a 60 éven felüli, vagy az invalidusokból. Lehet-e hát kívánni rendes számvitelt tőlük? Szóval, mi is háborút vívunk: gazdasági háborút a kézierővel szemben és az elemekkel. Mert nem elég a kézierőhiány, hozzászegődött az abnormális időjárás is, a mely úgy látszik épp olyan energiával akar kitartani vele, akár csak az entente hatalmak a központi hatalmakkal. Tán ezek is szerződést kötöttek egymással? Nekünk, gazdáknak, az itthon lévőknek a főadata, hogy a kettős ellenséggel épp úgy, olyan sikerrel küzdjünk meg, mint dicső szövetségesünk és a mi hadvezetőségünk. Ha minden itthon maradt gazda hasonló intenciókkal lép elébe az ellenségnek: az elemi csapások okozta hátrányok helyreállításának és a kézierő miatt fenforgó hiányok lehető technikai eszközökkel leendő pótlásának, akkor a csatát megnyertük. Ha pedig mi a termelés terén sikeresen vívtuk meg a csatát, akkor a mi hős katonáink győzelme is biztos.

Mert a mi csatánk is van olyan fontos, mint a hadvezetőségé. Ha nincs elég aratónk, használjunk marokkrakó-aratógépet és kössék fel a hadbavonultak feleségei a szalmagabonát. Azért ajánlom ezt, nehogy kenyér nélkül maradjon a család, nálunk is így rendezkedtünk. Tehát lehetővé kell tenni a női nemnek is, hogy keresethez, főleg aratáshoz jusson. A természetes és mesterséges kaszálókát vágjuk le kaszálógéppel és gyűjtjük fel erre igen czélszerű önműködő gyűjtőgereblyével. Mac Cormiknak igen czélszerű ilyen gereblyéi vannak, de más gyárosoknak is. A tengeri- és burgonyaföldeket lókapával, vagy az aratásra szerződött asszonyokkal résziben műveltsük, hogy biztosítsuk élelmezésüket ezen a téren is. Lehet, hogy nem lesz elégséges marokkrakó-aratógép. Renoválni kell a régieket is. Kavnárról kínálták az én régi marokkrakóimat feleáron eladásra. Nekünk van elég beszerezve, de a kinek nincs, forduljon Kavnára (u. p. Selénd) Szaecsvay örökösökhez, ott van 3—4 drb. Nem reklámból ajánlom, de közgazdasági érdekből, mert ott nincs szükség reá, a gazdaság feloszlott mióta eljöttem onnan. Most földolog, hogy minden gazda kapjon aratógépet, ki reá van utalva, akárhonnét.

Daczára a mult évi siralmas országos gabona-termésnek, én nem panaszkodhatom a nagy átlaghoz képest. 7 q körüli buza, 7 q-át valamivel meghaladó rozs és 8 q néhány kg. zab termése volt a kezelésen alatti hőgyészi kerületnek magyar holdanként. Tehát elég szép még a többi kerületekhez viszonyítva is, a melyek az ősziékből 2—3—4 q-val is alább maradtak. Hogy itt mi játszott közre, azt nem tudom. Lehet, hogy a jó Isten engemet jobban szeret, mint a többi kedves kollégákat, a kik azért ne érezzék magukat megsértve. Csak ennyi termés legyen az idén is, újból meg leszek elégedve. De ne csak nekem, hanem az egész országnak kívánom, hogy legyen.

Az őszi vetések, ha nem is kifogástalanok, de kielégítőek. Azonban kissé gazosak. Főleg a rozs, a mely később lett vetve. A sok eső ártalmas már a korábbi vetett búzáknak, a mely nem szereti a túl tömött talajt, agyagtalajon. Néhol sárga foltok is láthatók a mélyedések pontokon.

A tavaszi kalászosok vetésével husvitra nagy keservesen elkészültünk. De úgy folyt, mint a hogy a „Lucza“ székjét szokás készíteni. Ha fél napig vethettünk, 3—4 napig szünetelni kellett az esős idő miatt. Zab, árpa egyenletesen kikelt és igazán szép eddig. Szépen kelt a velőborsó és viktóriaborsó is. Most már csak meleg kellene, de ez sehogy se akar beállni. Pedig mennyire hiányzik, úgy a z ember, mint az állat és növényvilágnak egyaránt. Legelő kellene, mert már a takarmány elfogyott. Az abrak drága, de nem is szabad feletetni. Az állatok le vannak romolva.

Különösen a juhok, ezekből százával hullott el, úgy nálunk, mint mindenütt a szomszédközségekben.

Az állatok ára végre arra a niveaura emelkedett, a mely megfelel a drága abraknak. De biz ez kissé elkésve, mert sokan eladták 1—1.20 kor. árban a hizómarhájukat. Ma 2—2.40 K—50 f. élősulya 10% levonással, sőt anélkül is.

Hasonlóan állunk a gyapjuval. Igen sok gazdát félrevezetett, beugrasztott, a gyapjuügynökök inváziója, minden köimönfont jóslásokkal kapacitálva a gazdát, a ki vagy kényszerűségből, vagy tájékozatlanságból beugrott és eladta a gyapjút 150—170—200 koronáért. Ma pedig már 400—450 korona az ára. Hogy lehetne a szegény termelőkön segíteni? A földmivelésügyi kormány egy rendelettel megsemmisítette mindazon kötések, a mely a tengerieladásokra vonatkozott és vevő a tengerire igényt nem tarthat, csupán az adott előleget tartozik az eladó kamatostul visszaadni. Nos kérdem: nem lehetne a gyapjura nézve is hasonló rendeletet kiadni, a mely megsemmisítené nyilvánítaná az előre eladott gyapjura vonatkozó kötések és csak az előleg visszaadására kötelezné az eladót kamat megtérítés mellett? Elvégre a termelő, a ki dupla regivel dolgozik talán inkább megérdemli a magasabb árat, mint az a kereskedő, a kinek csupán annyi a regije, a mennyi előleget nyújtott, illetve ennek a kamatja. És ennek ellenében ő zsebre vág kétszerannyi hasznot, mint a mennyiért az árut megvásárolta. Vagyis 2—300%-ot. Jó és üdvös lenne, ha a földmivelésügyi kormány requirálná a gyapjút is és semmisítené meg a kötések mind. Mert ez oly bűn, majdnem mint a posztó- és bakancscsalás. Az árkülönbözet még ennél is nagyobb.

Gazdatársaimnak nagyobb elővigyázatot ajánlok és jobb termést kívánok.

Szűcs János.

A leghatékonyabb szerek a mezei termények és a takarmánytermésérésének gyorsítására.

Irta: Pettera Alfréd, jószágfelügyelő.

A mostani háborus évben miveleti növényeink 1—2 héttel korábban való használhatósága, illetve beérése már nagy előny a lakosság és vitéz hadseregünk ellátásában, valamint a terménypiacra nézve is. Minél közelebb jövünk az új aratáshoz, annál jobb árat fogunk a mezei terményeinkért elérni és az élénk kereslet mellett biztos és előnyös eladást eszközölhetünk. Azon gazda, ki képes lesz minél korábban megjeleníteni terményeivel a piacon, hazájának hasznos szolgálatot tesz és e mellett nagyobb nyereségre tesz szert, mint az, ki a szokásos — normális időben, vagy elkésve érkezik oda. Ezeket belátva, minden gazdaság kezelője oda törekedjék gazdaságának legalább egy részén, mely a viszonyoknak leginkább megfelel, a mezei terményekérését lehetőleg meggyorsítsa.

Ezen cél elérésére az első eszköz, hogy tenyész kiválasztás folytán létrejött legkorábban beérő fajtát termeljünk. Természetesen ezen előnyt csak akkor élvezhetjük teljes egészében, ha lehetőleg korán vetünk. Különben is korai vetés által hathatósan előmozdítjuk úgy az őszi mint a tavaszi összes vetemények beérésének idejét. Minél jobban hatunk arra, hogy terményeink gyökeresedése lehetőleg erőteljes legyen, mit a gyomnövényeknek kapálás, töltögetés vagy gyomlálás utján történő eltávolítása által érünk el, annál gyorsabban végzik be miveleti növényeink vegetációjukat (hason viszonyok mellett) és annál előbb érnek be. De leghatásosabb szer

a terményekérésének előmozdítására a czélszerű trágyázás alkalmazása. Minél korábban alkalmazzuk a kálitrágyát, legyen az akár kainit, akár 40%-os kálisó — ha mindjárt csak 1—2 nappal a vetés előtt hintjük is ezeket el — annál jobban hatnak ezután a többi trágyaszerek, legyenek ezek akár szuperfoszfát, akár thomassalak vagy pedig légenytrágyák. Míg ha más sorrendben alkalmazzuk a trágyaszereket, hatékonyságuk sokkal kisebb lesz.

Kálisókkal telített talajon az összes trágyaanyagok teljes hatást fejtenek ki és mi annál inkább előmozdítjuk kulturnövényeink fejlődését, ha kálisók után szuperfoszfátot használunk.

Nagy czukorgyári gazdaságokban, hol nagy érdek fűződik ahhoz, hogy a répa kiszedését mielőbb eszközölve a gyártást is mielőbb megkezdhesék, előnyösen alkalmazzák azon rendelkezést, hogy a répatáblák egy részét, különösen, melyek laza talajon vannak, előzőleg kálisókkal trágyazzák meg, melyet erős szuperfoszfát trágyázás követ. A foszfortrágyázást a talaj minősége szerint megfelelőleg szabályozni kell fokozatosan, hogy a répatermésérése egymásután következék be és így a czukorgyártás folytonossága biztosítva legyen.

Hasonló módon lehet a burgonyát 40%-os kálisóval trágyázni, mely után különböző erős-szerű szuperfoszfát adagolással az érés 1—2 héttel (8—14 nappal) lehet gyorsítani és így a kiszedés idejét szabályozni. Kainitrágyázással a gumófejlődést előnyösen befolyásolhatjuk.

Tudvalevőleg, ha a magburgonyát előcsíráztatjuk száraz meleg helyen, hol az megfonnyad, és így ültetjük el, akkor gyorsabban fejlődik burgonyánk, előbb érik meg és több gumót fejleszt.

Szuperfoszfáttal trágyázott burgonyák jobb izüek, finomabb keményítőlisztet tartalmaznak, vékonyabb héjuk van, nagyobb tömeget adnak és jól kifejlődött gumókat szolgáltatnak korán, a mi különösen étkezési burgonyánál kiváló előny.

Azon tanács, hogy akkor arassuk a gabonát, mikor a szem még tejes, nem helyes, mert a beszáradás folytán anyagvesztésünk igen nagy volna. Hazánkban tudvalevőleg a nagy uradalmakban is bevárják a sárgaérést, a viaszérést s akkor aratnak, mikor a mag már nem tejes, hanem keményedni kezd, de körömmel még szétvágható; azonnal kérévébe lesz kötve az így levágott szalmás gabona és kepezve (keresztekbe rakva) utóérésnek kitéve. Így nyerjük az ugynevezett aczélos búzát, mely kemény s olyan fogása van mintha üveggyöngy volna ujjaink között; szinte csörög, ha kieresztjük ujjaink közül.

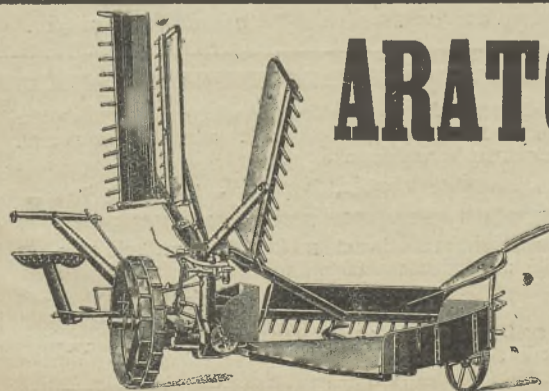
Sokkal czélszerűbb, ha — úgy mint a répa és burgonyánál — a gabonaféléknél is, úgy az őszi, valamint a tavasziaknál is, kálisóval fejtrágyázást adnak és ezután szuperfoszfáttal is trágyáznak, ezzel mindenféle gabonaérését siettetni lehet.

Czélszerű volna laza, homokos talajon a gabonaféléknek nagyobb mennyiségű szuperfoszfátot adni vagy savanyu talajon thomassalakot nagyobb tömegben adagolni, hogy ezzel korai érést és aratást érhesünk el.

Igy nemcsak korábban termelhetünk kenyérgabonát, hanem nagyobb termést is nyerünk, vékonyabb héjú gabonát, finomabb keményítővel és nagyobb tápértékkel.

De ne feledjük, hogy mindenütt ott, hol káli- és foszfortrágyázással elősegítjük a beérést, a talaj légenytrágyájával be kell érünk, nem szabad légenytrágyát alkalmazni, különben czélunkat el nem érhetnénk.

A tejgazdaság és állattenyésztésre nézve

ARATÓ- és FŰKASZALÓGÉPEK **kartellen** :: kívül ::

jutányos árban kaphatók:

DÉNES B. BETÉTI TÁRSASÁG, BUDAPEST,
KÉPVISELŐK KERESTETNEK. VI. ker., Vilmos császár-ut 61/g. sz.

ÁRLAP ÉS ÁRAJÁNLAT INGYEN ÉS BÉRMENTVE.

felette fontos, hogy mielőbb legyen zöldtakarmány.

Ha a gazdaság területének megfelelőleg a herek (itt luczerna, esparzetta stb. is értendő) egy részét — oly korán a mint csak lehetséges — káli, majd ezt követőleg foszfortrágyával látjuk el, azután (lehetőleg eső után, ha ismét kiszáradt a talaj) megboronáljuk azt, akkor ezen területeken 8–14 nappal előbb vágthatjuk a zöldtakarmányt mint a nem trágyázott táblákon. Előnyös ezen trágyázott területeket már akkor lekaszálni, ha a takarmány 25–30 cm. magas, de az így nyert nagyon protein (fehérje) gazdag eleséget természetesen jobb kihasználás céljából és ezért is, hogy dobkórt ne okozzon, okvetlenül száraz széna vagy szalmafélével keverve szabad csak feletetni. Ha ezen első gyapjának levágása után a hereföld meg lesz fogasboronával járva és a tavasz folyamán csapadékot is kap, mely a téli nedvességgel együtt fejlődésére hat, akkor gyorsan növekszik, bokrosodik, takarja a talajfelületet és biztosítva vannak a további kaszálások eredményei.

En több uradalomban bevezettem a hereföldök rendszeres trágyázását a legjobb eredményeket érve ezzel el, mint azt számos szaklapban német, cseh és magyar nyelven közre is adtam.

Hasonló módon járunk el káli és foszfortrágyázást alkalmazva réteknél és legelőknél is.

Hogyha ezen trágyázási eljárás szerint az érést gyorsítjuk, úgy a gabonánál, valamint a répa és burgonyánál és a takarmánytermelést növeljük és előbb használhatóvá teszszük, akkor nemcsak az ország élelmezése (állatállományuk takarmányozása) terén szerzünk eredményeket, de magunknak is nem megvetendő anyagi előnyt biztosíthatunk, azzal, hogy korán jelenhetünk meg a piacon terményeinkkel.

A cukorrépa nitrogéntrágyáiról.

Irtá: Jancsó Béla, ki azóta hősi halált halt a harcstéren.

A »Blätter für Zuckerrübenbau« 1914. évi 4-ik füzetében igen érdekesen emlékezik meg Fr. Bruns a cukorrépa nitrogéntrágyázásáról. Az általa felsoroltak nem fedik ugyan teljesen a hazai tapasztalatokat, de mivel az értekezése a cukorrépa trágyázása felüli nézeteknek a legutóbbi időben történt teljes átalakulásával is foglalkozik, érdemesnek tartom közleményét magyarul részletesebben ismertetni.

Bruns közleményében felemlíti, hogy a cukorrépa nitrogéntrágyázásáról csak a legutóbbi időben lehet beszélni, mivel nem is oly régen a cukorrépa még oly érzékeny volt a nagyobb mennyiségű nitrogéntrágyák iránt, hogy alája istálló- vagy zöldtrágyázásról szó sem lehetett és csak a kis mennyiségben adott chilisalétrom és kénsavas ammoniák jöhettek figyelembe a nitrogénpótlására. Az utóbbi évtizedek azonban teljesen átváltoztatták a viszonyokat. A répamag-nemesítőknél sikerült oly cukorrépát kitenyészteni, amelynek cukortartalma a 30 év előtt termelt repáét kétszeresen felülhaladja. A mai cukorrépák a magas cukortartalom mellett a jó tulajdonsággal is bírnak, hogy a nagyobb mérvű nitrogéntrágyázás sem rontja figyelembe vehető módon minőségüket. A régi cukorrépák közül csak a Vilmorin repának volt magas cukortartalma, de ez meg oly keveset termelt, hogy természetével emiatt kellett felhagyni. A most forgalomban levő cukorrépák azonban magas cukortartalom mellett nagy termést is adnak. Bruns szerint e nagy termelőképeség onnan származik, hogy e fajták termesztése megengedi a nitrogéntrágyák nagyobb mérvű alkalmazását. Sze-

rinte erős nitrogéntrágyázás nélkül nem lehet nagy cukorrépa-termést elérni. Nagyon természetes, hogy a nitrogén mellett a talajban elegendő foszforsavnak és kálinak is kell lenni.

Bruns a cukorrépa alá adható nitrogéntrágyákat két csoportba osztja; az elsőbe tartoznak a természetes vagy organikus, a másodikba a mesterséges vagy ásványi eredetű nitrogéntrágyák. Természetes nitrogéntrágyák az istállótrágya és a zöldtrágya, mesterséges nitrogéntrágyák, a chilisalétrom, norvégsalétrom, a kénsavas ammoniák és a méz-nitrogén.

A cukorrépa istállótrágyázását régebben megtiltották, míg most az újabb tapasztalatok következtében nélkülözhetetlennek mondják annyira, hogy nélküle nem is lehet rentábilis cukorrépa-termelést elképzelni. Az egyoldalú nitrogéntrágyát azonban ki kell egészíteni műtrágyákkal, hogy igazi nagy cukorrépa-termésre tehesünk szert. Bruns szerint a cukorrépa a legnagyobb termést csak a műtrágyával kombinált istállótrágyázás mellett adhatja meg, de istállótrágya nélkül még közepes termést sem adhat; még a zöldtrágyázásnál is szükségesnek tartja az istállótrágyázást.

A cukorrépa istállótrágyázásának szabályai ő szerinte a következők:

A jól kezelt istállótrágya többet ér, mint az olyan, amelyik eltartás alatt sok nitrogént veszít és cukorrépa alá gazdaságosan csak nitrogénben gazdag istállótrágyát szabad használni. Fontos kérdése a cukorrépa istállótrágyázásának továbbá az, hogy mikor szórjuk ki a talajra. A cukorrépa alá általában ősszel mélyen szokás szántani, hogy a fagy a talajt jól megporlassza és a téli nedvesség jobban megőriztessék. Különösen az istállótrágyás földet kell ősszel jól megszántani, hogy az tavaszon eléggé összeülepedhessen. Az istállótrágyát semmiesetre sem szabad közvetlenül a talpra adni és mélyen leszántani, mert ez által elzárhatjuk tőle a levegőt és így nem tud a szükséges átalakuláson keresztül menni. Éppen ezért helyes eljárás az, hogy az istállótrágya a gabonatarlóra hordassék ki és sekélyen leszántassék. Ezt kövesse aztán késő ősszel a mély szántás. Az ősszel összegyűjtött trágyát kénytelenek vagyunk az őszi mély szántással alávenni, ez esetben azonban olyformán kell eljárunk, hogy a trágyát a megszántott talajon ne a barázdába, hanem a barázdára szórjuk, így nem fog oly mélyre kerülni. A megfelelő mennyiségű istállótrágya 1 morgenre (1/2 kat. hold) megfelelő műtrágyázás mellett 100 métermázsa.

A természetes nitrogéntrágyázás másik formája a zöldtrágyázás. A cukorrépa igen meghálálja a zöldtrágyázást, miért is ha a viszonyok megengedik, már az is indokoltá teszi a zöldtrágyázást, hogy ez a nitrogéntrágyázás legolcsóbb formája. A zöldtrágya sokkal hatékonyabb, ha egy gyenge istállótrágyázással és kevés chilisalétrommal együttesen alkalmazzuk. Természetes, ez esetben sem szabad a foszforsav és kálirol megfelekedezni. Cukorrépa alá legjobb a zöldtrágyát elvetett növényt mindaddig nőni hagyni, míg ősszel a vegetáció meg nem szűnik, hogy minél nagyobb tömeget szánthassunk le.

A cukorrépa-termesztésnél figyelembe vehető mesterséges nitrogéntrágyák a chilisalétrom, norvégsalétrom, a kénsavas ammoniák és a méz-nitrogén. A cukorrépa a chilisalétromot használja ki legjobban. De a chilisalétromnak egymagában történő alkalmazásánál figyelembe kell venni azt, hogy a talaj felületét könnyen cserepessé teszi és hogy ebben legdrágább a nitrogén kilogrammja. Ha istálló-

trágyával vagy zöldtrágyázással kapcsolatosan még nagyobb mennyiségű mesterséges nitrogéntrágyát is kell adnunk a cukorrépa alá, legjobb felét kénsavas ammoniák, másik felét pedig chilisalétrom alakjában adni. A kénsavas ammoniákot vetés előtt, a chilisalétromot pedig több részletben az egyes kapálások előtt egész június elejéig kell kiszórni. A chilisalétromban levő nitrogént a répa gyorsan veszi fel, míg a kénsavas ammoniák nitrogénje lassabban alakul át a növények által felvehető tápláló anyaggá és így az egész tenyész idő alatt, mint állandó nitrogénforrás szerepel.

A norvégsalétrom hatásra megegyezik a chilisalétrommal és mint ilyen szintén első sorban fejtrágyaként jöhet figyelembe. Hogy a norvég- és chilisalétrom közül melyiket használjuk, az attól függ, hogy melyikben kapjuk meg olcsóbban a nitrogén kilogrammját. Egyenlő ár mellett arra is tekintettel kell lenni, hogy a chilisalétromot könnyebb kiszórni.

A méz-nitrogénnek különleges helyzete van a cukorrépa termesztésénél. Benne jutunk legolcsóbban a nitrogénhez és még sem alkalmazhatjuk mindig. Fejtrágyaként sohasem szabad használni, mert a fiatal repaleveleket tönkreteszti. Közvetlenül vetés előtt sem szabad kiszórni, mert ekkor az elvetett mag csiraképeségét támadja meg. Nehéz kötött talajon ősszel kell kiszórni, hogy a talajban a tél folyamán átmenjen a növényzetre káros átalakuláson, de ha könnyű talajon szórjuk ki ősszel, a téli csapadék a benne levő nitrogént könnyen a talaj mélyebb rétegeibe mossa s így hasznát nem vesszük.

Hangyák a gyümölcsfákon.

(Egyuttal felelet hasonló tárgyú kérdésre.)

Gyakran felvetődik a kérdés, hogy vajjon a hangyák a gyümölcsfákban hasznosak-e, tehát védelemben részesítendők-e, avagy pedig kártékonyak-e, tehát irtandók-e? Hogy erre a kérdésre határozott feleletet adhassunk, tudnunk kell azt, hogy mivel táplálkoznak a hangyák; továbbá tudnunk kell azt is, hogy minő szájszervekkel bírnak. Ez utóbbira nézve azonnal megadhatjuk a feleletet, mert közismert, hogy a hangyáknak erőteljesen kifejtett, nagy felső állkapcsaik vannak, melyek a harapásra, szakításra, rágásra kiválóan képesekké teszik őket.

A hangyák állati és növényi eredetű táplálékkal élnek, noha legtöbbje inkább rovarokkal s más apró állatokkal táplálkozik. Nagy hernyójáráskor a veres erdei hangya fészke közelében álló fák sohasem teljesen kopaszak, mert a hangyák a hernyókat pusztítják. Ez a jelenség vezetett azután egyeseket arra a gondolatra, hogy a veres erdei hangyákat káposztaföldre telepítsék, hogy a káposztapillangó hernyóit pusztítsák. Az eredmény azonban nem volt a várakozásnak megfelelő. A hangyák csakhamar eltűntek onnan, jelölül annak, hogy a helyváltoztatás nem volt kedvükre való s hogy a hangyák csakis a nekik tetsző és megfelelő helyen építik fel fészkeiket. A hangyáknak még az erdő egyik részéből a másikba eszközölt áttelepítése sem járt mindenkor sikerrel. Elhullott emlősöket, madarakat és hüllőket szintén jó étvágyal fogyasztanak el a hangyák s ezáltal némi egészségügyi szolgálatot is tesznek. Csak a csontokat hagyják meg. Ezt tudva, egyesek ily módon szokták a kisebb állati csontvázakat kikészíteni; az állatot a hangyabolyra fektetik s a hangyák teljesen letisztítják a csontokról a húst. Tojásgyűjtők is a megfűrt tojást hangyabolyra fektetik s a hangyák a tojás belsejét teljesen elfogyasztják.

A
„HANGYA“

a Magyar Gazdaszövetség fogyasztási és értékesítő szövetkezete bármely községbe költségmentesen küldi ki megbízottját, a hol fogyasztási és értékesítő szövetkezetet akarnak szervezni. Mielőtt a mozgalmat megindítanák, forduljanak a kezdeményezők utbaigazításért a

„Hangya“ igazgatóságához: Budapest, IX., Közraktár-utca 34. sz.

A „Hangya“ kötelékében az 1914. év végén 1278 fogyasztási szövetkezet működött, a melyek alap- és tartaléktőkéje 11 millió koronára rug, évi forgalmuk pedig meghaladja a 60 millió koronát. **Földmívelő népünk erkölcsi emelkedésének és vagyoni gyarapodásának legbiztosabb eszköze a gazdasági szervezkedés s a termelés fejlesztése. Az értékesítés kedvezőbbé tétele, a háztartási és gazdasági szükségletek jutányosabb beszerzése csak fogyasztási és értékesítő szövetkezetek útján érhető el.**

ÁLLATTENYÉSZTÉSI ÉS TEJGAZDASÁGI LAPOK

A „GAZDASÁGI LAPOK“
INGYEN MELLÉKLETE.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-utca 15. sz.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz czimzendők.

Kéziratokat a szerkesztőség nem ad vissza.

Előfizetési ár a „Gazdasági Lapok“ nélkül:

Egész évre ... .. 10 kor.
Fél „ ... .. 5 „

TELEFON: József 40—66.

Az e lapokban foglalt minden országról az utánnomlás joga fentartva.

TARTALOM.

	Lap
Összehasonlító tejvizsgálatok a hajcsövesség alapján. — Dr.	
Lenk Emil	67
Kérdések és feleletek	68
Kérdések: Baromfivész. Kezdő gazdaszony	
Feleletek: Vajszinesítő szer. K. Zd.	
Kisebbszakközlemények	68
Hírek	68

JÁRVÁNYOK

fellépte esetén forduljon a

LABORATORIUM

VÉDŐOLTÓANYAGOK TERMELÉSÉRE
RÉSZVÉNYTÁRS. IGAZGATÓSÁGÁHOZ
BUDAPEST, IX., LÖNYAY-UTCA 18/B.

Sürgőnyczim: Vaccin Budapest.

Interurban { reggel 7-től este 6-ig: József 20-14.
telefon: { este és éjjel: József 22-58.

Az intézet anyagai egész Európában elterjedtek s megbízhatóságuk, állandó bakteriológiai karakterük és hatékonyságuk közismertes. Felvilágosítások, szaktanácsok és laboratóriumi vizsgálatok díjmentesek.

Összehasonlító tejvizsgálatok a hajcsövesség alapján.

(Lenk Emil dr., a D.e Naturwissenschaften című folyóirat 2 ik évfolyama 33-ik füzeté 811—813. lapjain. Berlin, 1914. augusztus 14.)

(K.) Ha itatóspapírosra, melyet bőségesen hamuval fedtünk be, néhány csöpp tejet öntünk, akkor Kreide és Lenk szerint 3 koncentrikus zónát kapunk, melyek fokozatosan kiszélesednek; a külső zóna lassanként mindinkább kevésbé láthatóvá válik, a belső zónák pedig tisztán megkülönböztethetők egymástól és több órán át láthatók maradnak. Ez a rétegeképződés szerző szerint feloszlatja a tejet alkotó elemekre: zsírra, caseinra és vízre az abban feloldott elemekkel. A zsiranyag főképp a legbelső részt, a casein a középső részt és a víz a benne feloldott sókkal a külső részt foglalja el. A zsiranyag és a casein, illető üledékeikben, megfelelő reakciók segítségével minőségileg meghatározhatók. Az 5 : 3 arányában vizezett tej már kevésbé tiszta koncentrikus zónákat képez; tovább menő vizezés megakadályozza a casein és a víz közötti elhatárolási zónának felismerését, sőt a sugarak viszonya is megváltozik a két zóna között, oly módon, hogy a sugarak különbsége aránylagosan növekszik a keveréshez használt víz mennyiségével. Alapul véve a két külső zóna többé vagy kevésbé tiszta egymásközi elhatárolását és viszonyát, megközelítőleg meghatározhatjuk tehát a caseint és a vizeztartalmát.

Ha a tejet savval vagy oltóval szétbontottuk, nem képződik caseinzóna, mert ebben az esetben a casein szemcsék alakját veszi fel; ugyanaz a jelenség mutatkozik magas zsirtartalmu tejnél (pl. ha zsiranyag hozzáadásával 30 %-ra emeltük zsirtartalmát), mert a zsiranyag befödi a caseinszemcséket és megakadályozza szétterjedésüket. A női tej, ellenkezőleg, csak két zónát képez, egy belsőt, melyet a zsiranyag alkot és egy külsőt, mely a tej többi alkotórészeit tartalmazza; a caseinzóna nem képződik, mert ez az anyag fel van oldva és következésképpen nem látható az ultra-microscopon. A kancza, a kecske, a tengeri nyul- és a patkánytejben, mely tejek az ultra-microscopon megfelelnek a tehéntejnek, megtaláljuk a 3 zóna képződését; a kutyatej és a macskatej, ámbár az ultra-microscopon hasonlítanak a tehéntejhez, nem képezik a 3 zónát, mert erősen zsirtalmuak (9 %). A tejcsépp szétterjedésének gyorsasága főképp annak zsirtartalmától függ; e gyorsaságot véve alapul, meghatározhatjuk tehát mennyiségileg a zsirtartalmát. A szétterjedési gyorsaság a zsirtartalomhoz viszonyítva a következő:

10 % zsirtartalmu tejnél = 1.2 egy perczen teljes tejnél = 1.8 „ „
50 % ban vizezett tejnél = 3.1 „ „
lefölözött tejnél = 6.0 „ „

A koncentrikus zónák segítségével meg lehet figyelni a megalvadás folyamatát is az itatós papírosra Ha időközönként oltó által szétbontott tejcséppet hullatnak az itatós papírosra, a casein zónája az előrehaladó szétbomlás arányában kisebbedik és ha a megalvadás teljes, nem képződik többé caseinzóna.

Kreide és Lenk tanulmányozták továbbá a különböző fajtájú emlősöktől eredő tejnek a szűrőpapíros hajlásain a hajcsövesség által előidézett emelkedési folyamat alatti magatartását. E tekintetben nevezetes különbségeket észleltek ama magasság között, melyet a tehéntej és nőtej egyrészt, másrészt a nőtej a szoptatás különböző szakáiban elér. A nőtej sokkal jobban emelkedik és pedig a szoptatás harmadik hónapjáig növekedő mértékben, azután pedig ismét csökken. Ezen különbségek a casein különböző koncentrációjának tulajdonítandó, függetlenül annak fizikai tulajdonságaitól. A tej vizezése annak nagyobb emelkedését eredményezi, de az elért abszolút niveau-ból nem lehet biztossággal a tej vizezett voltára következtetni. A lefölözött tej kissé jobban emelkedik, de itt sem lehet az elért abszolút niveau-ból a tej zsirtartalmát meghatározni. Az alvadási folyamat a magassági niveau állandó emelkedését eredményezi, mindaddig, míg az egész casein megalvad; az alvasztó fermentum akciójának meghosszabítása által az emelkedési niveau lejjebb száll, mert a papíros lyukacsai az alvadék sűrűségének növekedésével betömődnek. A különböző fajtájú emlősöktől eredő tejek különböző magasságot érnek el, mely főképpen a tej caseintartalmától függ; a zsirtartalomnak csak a magasabb koncentrációra van befolyása, mint ez a kutya- és a macskatejnél mutatkozik. A casein-, a hasnyálmirigy- és az epeoldatok, valamint a lóvér, albumintartalmuk arányában emelkednek.

A rokkant katonák érdekében.

Irta: Balogh Bálint.

A „Köztelek“ egyik számában egy igen helyes és megszívlelendő eszmét vetett föl ifj. Sporzon Pál. Ugyanis kegyelemkenyer helyett becsületesen megszolgált kenyeret kíván adni a harcban megrokkant, tehát részben munkaképtelen gazdasági cselédeknek. Azt ajánlja, hogy ezekkel a szerencsétlenekkel gondoztassuk mezőgazdasági gépeinket, melyekre — ifj. Sporzon szavai szerint — eddig a tyukokon, az ég madarain s az Uristenen kívül úgy sem viselt senki gondot.

Kevés gondolkozással rájöhettünk arra, hogy Sporzon eszméje nagyon életrevaló, emberies, figyelemreméltó s méltányos is. Azok a szerencsétlenek, kik önhibájukon kívül, a haza védelmében vesztették el — részben vagy egészben — munkaképességüket, nemcsak az egész társadalom szánakozását, hanem valamennyiünk tisztelőtét is kiérdemelték s joggal számíthatnak a támogatásra. Hogy a háboru után az állam az összes rokkantakat el tudja e majd kellően látni, azt csak a háboru lezajlása után tudjuk meg. De feltéve, hogy azok némi állami támogatást kapnak is, kérdés, kielégítő lesz-e ez?

Eleve üdvözlőnk kell tehát minden olyan eszmét és mozgalmat, mely a háboru rokkantjait tisztességes kenyérhez juttatja, részben, mert ezek nem lesznek terhére az államnak, részben, mert így megmaradt munkaképességük érvényesítésével hasznos tagjai lesznek a társadalomnak.

Sporzon eszméjének csak egy hibája van — s erről ő tehet legkevésbé — sok lesz az eszkimó, kevés a foka. Még ha a gépgondozók mellett az összes kerülői, mezőri állások mind rokkantakkal lesznek is a jövőben betöltve, azt hiszem, még akkor is marad közülök elég megfelelő foglalkozás nélkül. Szinte önként kínálkozik ezek ellátására, foglalkoztatására a méhészet.

Tekintve a méhészet újabb fellendülését, tekintve továbbá azt, hogy ez a gazdasági ág a mai kedvezőtlen mézértékesítési viszonyok mellett is meghozza a befektetett tőke 20—50%-os, sőt nagyobb kamatját, tekintve a méheknek a virágok intenzívebb megtermékenyítése által hozott közvetett hasznát és azon körülményt, hogy hazánk mézforrásai csak nagyon kis részben használtak ki s milliók mennek évente tönkre a virágok kelyhében nektár — méz — alakjában, újabb méhészetek fölállítása nemcsak fölötte gazdaságos és kívánatos, hanem egyenesen nemzetgazdasági érdek. A méhészetek felállítására ma már nem ur passzió, szórakozás, hanem jövedelmező vállalkozás s mint ilyen, ugyancsak megérdemli a figyelmet. Vajjon melyik gazdasági ág tud a leggondosabb kezeléssel mellett akkora százalékos jövedelmet felmutatni, mint a méhészet? S ugyan kinek van nagyobb szüksége jövedelmei szaporítására, mint a minden terhet viselő gazdának?

Nem azt akarom ezzel mondani, hogy minden gazda méhészsé legyen, csak azt, hogy még akkor is tartson méheket, ha maga száz lépésnyi távolságra se mer hozzájuk közelíteni a fullánk miatt. Hisz a szarvasmarhát s egyéb haszonállatot sem maga a gazda gondozza, hanem tart hozzá megfelelő cselédséget. Miért ne tehetné

A legjobb rendszerű és gyártmányú
Jepsen-féle tejgazdasági czikkeket, tejpasztőröket, vajkészítőgépeket, tejhűtőket, Batic-separatorokat, hűtőgépeket, Max-fejőgépeket szállít, nagy üzemeket, modern gazdasági építkezéseket tervez és berendez.

Legkiválóbb vezérképviselések és saját villanyerőre berendezett gépműhely

ESSŐ ÉS TÁRSAI okleveles mérnökök.

ESSŐ és dr. PATTANTYUS gépészmérnökök, MARSCHALKÓ műépítész,

mezőgazdasági és elektromos berendezési vállalata, BUDAPEST, VIII., József-körut 14.

ezt a méhekkel is? Hisz bebizonyosodott, hogy a méhészet nagyban épp oly jövedelmező, mint kiesinyben. Hogy csak egy példát említsek, hírneves méhésznünk báró Ambrózy Béla a saját bevallása szerint kizárólag a méheknek köszönheti, hogy temesmegyei birtoka nem került rosszra. Pedig közel 2000 méhcsaládját ő maga kezelte, hanem kellő számú méhészmunkást alkalmazott.

Vajjon volna-e jelen körülmények között alkalmasabb emberünk e célra, mint éppen a háboruban megrokkant munkásnép? Biztosan remélem, hogy ezek örömmel fognak minden olyan foglalkozást elsajátítani, melylyel kenyerüket, fönmaradásukat biztosítani tudják. Örömmel fogják a méhészetet is megtanulni s ez a foglalkozás meg is felel nekik, mert itt nincs szükség nagyobb testi erőre, sem gyors munkára, sőt egy-egy végtag hiánya sem képez akadályt.

A rokkantaknak a méhészkedésben való képzése az állam feladata volna s erre nézve az összes eszközök felett rendelkezik is. Van olyan méhészeti szakiskolánk Gödöllőn, melynek párja az egész világon nincs, van 18 méhészeti vándor tanárunk s ezeknek segítségére van az újonnan s helyes vezetés mellett alakult tekintélyes számú méhészegyesület.

El kellene egyszerűen rendelni, hogy a következő 2—3 éven át csakis rokkant katonákat vesznek fel Gödöllőn méhésztanulónak s ugyanazek számára kellene tartani — lehetőleg az ediginél is nagyobb számban — az időszaki méhészeti tanfolyamokat is.

A gödöllői méhészmunkástanfolyam két évig, az időszaki tanfolyamok két hétig tartanak. Tekintettel a különleges viszonyokra, az előbbieket meg lehetne rövidíteni, az utóbbiakat jobban kiterjeszteni, hogy a rokkant tanítványok minél rövidebb idő alatt, de mégis alapos tudáshoz jussanak.

A tanfolyamok végeztével a rokkant katonák akár mint önálló méhészek, akár mint idegen méhészetek kezelői megkereshetnék mindennapi kenyerüket s hasznos tagjai lehetnének a társadalomnak.

Mindenesetre az illetékes körök s a méhészt alkalmazók szíves jóindulatába ajánlom az itt felvetett eszmét (2—3 rokkant méhészkatonát magam is el tudnék helyezni.)

Kérdés. Baromfivész.

Alighogy kinyílt a tavasz, megint kezd vidékünkön grasszálni a baromfivész vagy kolera, melyben nagyon sok szárnyas elpusztul. Hogyan vehetem elejét annak, hogy valahogy hozzám be ne huzerolják? Mert — hál' Isten — még eddig nálam nincs. *Kezdő gazdasszony.*

Felelet. Vajszinesítő szer című kérdésre.

A vaj- és sajtfestékek azt a célt szolgálják, hogy a halvány vagy a tulságosan fehér tejtermékeknek természetes s tetszetős szint kölcsönözzenek. Kicsiny, barnás üvegekben kerülnek forgalomba és használni akképpen szokták, hogy minden kg. vajhoz 40—50 cseppet adnak belőle. Házilag igen könnyen előállítható, a mennyiben e szinesítőszer csupán két alkotórészből áll. Ké-

szül a következőképpen: 10 gr. Orellanextrakt és 500 gr. olivolajat vízfürdőn üvegben elegyítünk. Néhány napi állás után szűrjük, majd — hogyha huzamosabb ideig kívánjuk megőrizni — barna üvegecskébe töltjük. Teljesen ártalmatlan vaj- és sajtfestőszer. Természetesen szinesít és 40—50 cseppet használnak belőle egy kg. vajra. Hasonló recept ez is: 9 gr. annato (orellan-) kivonat, 1 gr. safrány és 100 gr. friss olivolajat két óra hosszat vízfürdőn áztatunk, nyolcz napi állás után pedig leszűrjük. A további eljárás azonos a fentivel. *K. Zd.*

A lovak takarmányozása a háboru idején. A szemes takarmánnyal igen takarékosan kell bánnunk. Georges dr. helyteleníti, hogy a német hadseregben a zab adagját egy-egy lóra 24 fontban szabták meg. A nehéz, nyugati és a szívós szervezetű keleti lovak takarmányozása közt különbséget kell tennünk. Fontos tudnunk, hogy a pettyhűt szervezetű, nehéz nyugati lovak zab nélkül is ellehetnek. Az újabb tudományos vizsgálatokból kiderült, hogy az erőkifejtő állatoknak nem éppen fehérjetartalmu vagy nagy fehérjetartalmu táplálékra van szükségük. A gazdák azt tapasztalták, hogy a mezőgazdasági munkára fogott lovak, valamint a lassu munkát teljesítő lovak takarmányozásában a zab más takarmánnyal is pótolható, a mi az állatoknak egyáltalán nincs ártalmukra. Így a hidvéru lovak igen jó sikerrel takarmányozhatók burgonyával, természetesen, hogy e mellett kellő mennyiségű szalast: szénát és szalmát is kell az állatoknak nyujtanunk. A nehéz, hidegvérü lovak takarmányozásában a melasz és a szárított répaszelet igen jó zabpótlószerek bizonyult. Ezt a fontos tapasztalatot a mai időben értékesítenünk kell. A hidegvérü lovaktól a szemestakarmányt, főképpen a zabot el kell vonunk s a nehéz lovakat nagyobb térfogatu takarmánnyal etessük. Csak a gyors mozgást végző keleti lovaknak kell rendszeresebben szemestakarmányt adagolnunk. — a.

A szalmaliszt felhasználása takarmánypótléknak. A porosz földmivelségi minisztérium a következő köriratot bocsátotta ki:

Takarmánypótlékképp a leőrlött szalmaszeccskának nagy jelentősége lehet, mivelhogy e módon a szalma tápanyagaihoz az emésztőnedvek jobban hozzáférnek, de meg azért is, mert a kérődzők és a lovak már régóta megszokták a szalmatakarományt.

A szalmának említett módon eszközölt felhasználásáról szóló javaslatban kiemelik, hogy a szalmát malmokban leőrölvén, a szalma farostanyaga, valamint egyéb tápláló anyagai emészthetőbbé válnak. A szalma őrlése csak a lovak és sertések takarmányozása céljából nagy fontosságu, a kérődzők szervezetüknél fogva a szalmatakarományt amugy is jól értékesítik.

A szalmaszeccska finom liszté őrlhető, az őrlés azonban jelentékeny nehézségbe ütközhet. Minél durvább szálú és szárazabb a szalma, minél apróbb a belőle készített szeccska, annál jobban sikerül az őrlés. Sok esetben majd szükségessé válik a szalmát (szeccskát) előzetesen kemencékben szárítani.

100 kiló szalmaszeccska leőrlése Németországban, a szeccskavágást beleszámítva, 5 márkába kerül. Nagyobb üzemekben az őrlési költség számbavehetően kisebb.

A minisztérium ajánlja, hogy a gazdák próbálják meg e takarmányozást. A szalmaliszt nagy értékű takarmányfélét nem pótolhat, de az is nyereség, ha a szalmaliszttel takarmánykészletünket szaporítjuk és nem vagyunk kénytelenek állatainkat a zöldtakarmányozás elkövetkezte előtt elkótyavetyélni. — a.

Takarmányozás zab híján. Forgwer dr. a német gazdák számára a lótakarmányozás céljára olyan takarmányrecepteket állított össze, melyekben a zabot teljesen kiküszöbölték. (De ezen takarmányozás csak a hidegvérü, nehezebb lovaknak felel meg és nem a könnyű igász- vagy futó-, kocsilonak, avagy paripának, sem a telivérnek vagy magyar félvérnek.)

Takarmányadag:	Táplálékanyagtartalom:
1. 15 kg. széna, 13 kg. burgonya, 3 kg. bab.	1'16 kg. fehérje és 9'12 kg. keményítőérték.
2. 15 kg. széna, 4 kg. cukorrépa, 1 kg. sör-törköly, 1 kg. lenpogácsa, 2 kg. melasz.	1'12 kg. fehérje és 9'19 kg. keményítőérték.
3. 15 kg. széna, 5 kg. burgonya, 1 1/2 kg. tengeri és 2 kg. cukornemüanyag.	1'20 kg. fehérje és 9'12 kg. keményítőérték.
4. 15 kg. széna, 10 kg. csicsóka, 2 kg. árpa, 1 kg. lupinus, 1 kg. czukor.	1'11 kg. fehérje és 9'27 kg. keményítőérték.
5. 15 kg. széna, 10 kg. murokrépa, 2 kg. árpa, 1 1/2 kg. lenpogácsa, 2 1/4 kg. melasz.	1'11 kg. fehérje és 9'12 kg. keményítőérték.

Az ilyen takarmányrecept a fehérje- és keményítőtartalom dolgában a zab-szénaadagolással egyenlőértékű. Hibájul felhozható, hogy a szénaadagja igen nagy. Ha csupán 10 kiló szénát volna módunkban az állatoknak nyujtani, az 5 kiló széna a következő takarmányféllel pótolható:

1. 1 kg. bab és 1 3/4 kg. melasz.
2. 1/2 kg. lupinus és 1 1/2 kg. czukornemüanyag.
3. 1 kg. árpa, 1/2 kg. lenpogácsa és 1/2 kg. czukornemüanyag. — a.

A hus konzerválása cukorral. A hus eltartására a legmegszokottabb módszerek a sózás, füstölés, fagyasztás, szárítás. E módszerek alkalmazása olykor körülményes, olykor költséges, olykor nem eléggé alkalmas a hus kielégítő konzerválására. A hűtőberendezés csak a nagy üzemekben vált be, a kis háztartásban ilyesmi költséges, sőt lehetetlen. Nem egy esetben éppen a gazdaasszonynak kell a hust huzamosabb ideig eltartani. Vasseux, francia ember igen egyszerű huseltartási módot ajánlott. A levágot állatok friss husát *czukorporba* kell rakni. A czukor az első 3—4 nap a hus levét kiszívja, ilyképp szörp keletkezik, mely magában is jó élelmiszer. Ha ismételtlen czukrot teszünk a husra, a vizelvonásnál fogva a hus kiszárad, de ez nincs a hus tulajdonságainak rovására. Az ilyen hust dobozokba, czukorporba téve, a hadsereg számára is felhasználhatjuk. Vasseux ugyanezzel a módszerrel konzervált halat és gyümölcsöt. Az így frissen eltartott husból felhasználáskor a czukrot könnyen kimoshatjuk, így azután a hus ize nem válik édessé. Ilyen módon a hus tetszés szerinti ideig eltartható. Az ilyen módszer nem költséges, nem fáradságos és nem kell hozzá külön berendezés.

Vasseux azt is mondja, hogy a szörp hatása kevés ahhoz, hogy a hust huzamosabb ideig eltarthassák. Az első szörpöt le kell önteni és száraz czukorporral kell pótolni. E módszert czélszerű kipróbálni, a mikor elvállik, hogy ez

KEMNA FORRÓGŐZEKÉI

szabadalmazott SCHMIDT mérnökdoktor hírneves füstöső-tulhevitőjével.

Minden más nedvesgőz-, compound- vagy compound-tulhevitett **rendszer** úgy **teljesítő-képesség**, mint **tartósság** tekintetében **messze felülmulnak** és **lényegesen kevesebb szén** fogyasztanak.

Referenciákkal, kimerítő felvilágosításokkal és költségvetésekkel szolgál:

KEMNA J. BUDAPEST, VI., Vilmos császár-ut 51. Sürgőncím: Kemna, Budapest. Telefon 91-21.

az eltartási mód nem árt-e a hus jó ízének. Figyelemmel kell lennünk az elhasznált cukor mennyiségére, hogy megtudhassuk, hogy ez a módszer minden körülmények közt gazdaságos-e. Vasseux ismertetése szerint még a sűrű szörp is élvezhető volna, ez azonban izlés dolga. Az a javaslat, hogy a szörpből bepárolással vagy kikristályosítással ismét cukrot készíthetünk, a kis háztartásokban nem értékesíthető. —a.

A csukamájolaj mint féregirtószer. Közismert dolog, hogy a lovak mily sokat szenvednek a szunyogoktól és legyektől. De nemcsak a ló, hanem a többi állatok, de az ember is ki van téve a vérszopók molesztálásának, sőt tán az ember még többet szenved tőlük mint a háziállatok. Rengeteg ezeken kívül azután még azoknak az élősdie féregnek a száma, amik az emberre és állatra egyaránt csak boszankodást, türelést és szenvedést jelentenek s amik nemcsak munkánkban zavarnak, de éjszakai nyugalunkat is elrabolják. Különösen fontos és emellett nagyon aktuális ez a dolog épen most, mikor annyi katona és velük oly sok ló és más állat van a harctéren s mikor nincs meg a kellő mód és eszközök a hatásos és sikeres védekezésre az élősdiek ellen. Kapóra jön tehát a berlini állatorvosi folyóirat egyik utóbbi számának az a cikke, amelyben egy dr. Lang nevű német birodalmi állatorvos-professzor hosszas kísérletek alapján nyilvánosságra hozza most azt a megállapítást, hogy az emberre és állatokra káros élősdie féreg ellen hatásos szerrel rendelkezünk a csukamájolajban, amely hatásos és biztos méregként hat nemcsak a szunyogok, legyek, de mindennemű más élősdie féreg, tehát az atkák, vérszopó élősdiek és féreg, a tetű, kullancs, stb. ellen. Egyszerűen evvel a halzsírtermékkel kell csak bekenni azt az emberi vagy állati testrészt, ahova a nevezett élősdie féreg előszeretettel szoktak meglepedni. Ez a bekenni a bőrnek egyáltalán nem árt, az élősdieket ellenben föltétlenül megöli és távol tartja. A csukamájolaj egyébként mint profilaktikus szer is hat, mert ahol csak a test be van kenve vele, azt a testrészt legalább 10—12 órán belül semmiféle féreg, légy vagy szunyog, méh avagy darázs még csak meg sem közelíti s emellett rájuk öntve vagy kenve még a lárvákat is öli, jobban, mint akár a petróleum.

Személyi hírek. Öfelsége a földművelésügyi miniszter előterjesztésére Bujovszky János miniszteri tanácsosi címmel és jelleggel felruházott miniszteri osztálytanácsost miniszteri tanácsossá, Dános Miklós miniszteri osztálytanácsosi címmel és jelleggel felruházott műszaki tanácsost miniszteri osztálytanácsossá kinevezte, ifj. Tellyesniczky János műszaki tanácsosnak pedig a miniszteri osztálytanácsosi címet és jellegét díjmentesen adományozta.

A m. kir. földművelésügyi miniszter Györök Leo Tivadar X. fizetési osztályba sorolt m. kir. áll. kertész a IX. fizetési osztályba áll. főkeretesszé, Nagy Elek XI. fizetési osztályba sorolt m. kir. állami kertész a X. fizetési osztályba, végül Mokros József és Bálint László fizetéstelen m. kir. állami kertészeket a XI. fizetési osztályba sorolt m. kir. állami kertészekké nevezte ki.

Eladó tenyészkanca. A kiséri, bábolnai és mezőhegyesi m. kir. állami ménesekből 147 drb számfellettinek kisorsolt, de tenyésztésre alkalmas kanca fog árverés útján a ménes helyén eladatni. Az árverés Mezőhegyesen ápr. 29-én, Kiséren május 1-én, Bábolnán május 1-én fog megtartatni. A kancák csakis mezőgazdasággal foglalkozóknak adnak el. A vevőnek kötelezni kell magát arra, hogy a megvett kancát tenyésztésre fogja használni. Az ilyen feltétellel megvett kanca 1916 május 1-ig a vevő korlátolt tulajdonában marad, mely időpontig a kancát a földművelésügyi minisztérium a lefizetett vételár és mellékjárulékainak visszatérítése mellett követelheti, ezentúl a vevő a lóval szabadon rendelkezhetik, azonban azt csak a lakóhelyére illetékes méntelepparancsnokság engedélyével adhatja el, de csakis igazolt tenyészőnek. A kancák jegyzékét, a közelebbi feltételeket kívánatra megküldi az illető méntelepparancsnokság.

Gyógyult ló a gazdáknak. A gazdasági munkálatok kellő időben történő elvégzésének egyik legnagyobb akadálya az a körülmény, hogy a katonaság a csapatok szükségletére nagyszámu lovat vitt el a háborúba. Ezenkívül a szállításokhoz is nagymennyiségű polgári fogatot requiráltak. A hadvezetőség elhatározta, hogy a betegen vagy sebesülten visszaérkező lovak számára kórházat rendez be, a honnan a gyógyult, de nem harcalképes lovakat mérsékelt áron adja el a gazdáknak, mint értesülünk, a hadvezetőség Magyarországon 42 ilyen lókörházat rendezett be, melyek mindegyikében átlag 500 lovat ápolnak. Ezen lókörházakból eddig 3186 lovat adtak ki a gazdáknak.

Németország állatállománya. Berlinből írják, hogy a most közzétett adatok szerint Németország állatállománya 1914 deczember 1-én a következő volt: 21.817.769 szarvasmarha (1913-ban 20.991.344), 25.339.627 sertés (1913-ban 25.659.140), 5.448.559 juh (1913-ban 5.520.837) és 3.533.744 kecske (1913-ban 3.548.384). A takarmányozás lehetővé tétele céljából a német kormány elhatározta, hogy a gazdag állatállomány egy részének leöletését szigorúan keresztül fogja vinni.

1215 korona egy sertés. A háborus idők által oly magasra hajtott állatarak mellett is feltűnést fog kelteni, hogy a múlt héten egy fővárosi hentesmester 1214 K 80 fillért fizetett egy sertésért. A sertés 380 kg.-mot nyomott és kg.-ként 3 K 60 fillérbe került.

A Baromfitenyésztők Országos Egyesülete Teleki Józsefné grófnő elnöklésével tartotta meg rendes évi közgyűlését. Teleki Józsefné grófnő elnöki megnyitójában rámutatott arra a fontos közlelmezési misszióra, a melyet a baromfitenyésztés e nehéz háborus időkben teljesít. Winkler János titkár terjesztette elő ez-

után a múlt évi működésről szóló jelentést. Az egyesület az elmúlt évben a földművelésügyi kormány erkölcsi és anyagi támogatásával 25 drb Cyphers-féle keltetőgépet osztott ki kedvezményes áron, a melyek 20 vármegyében teljesítik azt a hivatást, hogy a mesterséges keltetést és nevelést általánosítsák. Az egyesület behatóan foglalkozott a baromfitenyésztés vámpolitikai viszonyaival, a melyekről Pirkner János alelnök nagyjértékű tanulmányt írt, a melyet a mezőgazdasági vámpolitikai középpont egész terjedelemben magáévá tett. Úgyszintén a kereskedelmi ügyekkel is foglalkozott az egyesület, a mely keretéből különösen a tejszövetkezetek tojásértékesítését támogatta. A háboru kitörésével az egyesület minden erejét latba vetette, hogy a baromfitenyésztők állományukat fenntartsák, később pedig élénk tevékenységet fejtsék ki baromfieléség szerzése tekintetében. A közgyűlés a jelentést tudomásul vette. Ezután Jandaurek V. ügyvezető-alelnök nagyjértékű előadást tartott az egyesület jövő évi működéséről. A közgyűlés nevében Teleki Józsefné grófnő elnök táviratilag üdvözölte Ghillány Imre báró földművelésügyi minisztert.

Az állati betegségek összegezése április hó 18-án.

A betegség neve	Összesen		A múlt heti állapothoz képest		több		kevesebb	
	közégszám	udvar	közégszám	udvar	közégszám	udvar	közégszám	udvar
Lépfene	61	61	—	—	18	18	—	—
Veszétség	267	280	6	5	—	—	—	—
Takonykór	32	32	2	2	—	—	—	—
Ragados száj- és körmőfajás	271	1622	—	—	4	121	—	—
Juhhimlő	2	2	—	—	—	—	—	—
Ivászervi hólyagos kiütés	23	62	4	7	—	—	—	—
Rühkór	318	710	9	15	—	—	—	—
Bivalyvész	2	2	—	—	—	—	—	—
Sertésorbáncz	14	20	—	2	1	—	—	—
Sertésvész	123	253	—	—	6	15	—	—

Vásári tudósítások.

Sovány sertésárak.

Ull Rezső bizományos, VIII. Népszínház-utca 22. Eredeti tudósítás 1915. április 20.

Ar elősúlyban 4% engedmény.

Vészen átment	60—100 kg. fill.	200—220
" "	100—120 "	220—240
" "	120—160 "	240—260
" "	160—200 "	260—280
Vészen át nem ment	160—100 "	180—200
" "	100—120 "	200—220
" "	120—160 "	220—240
" "	160—200 "	240—260

Irányzat szilárd.

Szudapesti vagómarhavasár.

Hivatalos jelentés.

1915. április 22.

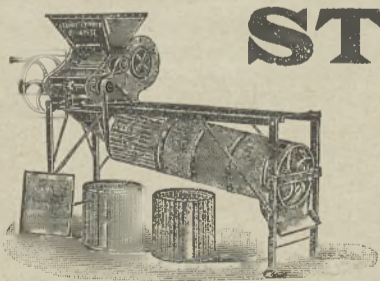
Felhajtás és árak:	I.	II.	V.
423 Bika	180—202	220 140—178	—
988 Magyar hizott ökör	210—230	180—218	144—178
2011 Tarka hizott ökör	220—236	270 186—208	142—174
— Magyar legelőmarha	170—200	140—168	—
— Boszniai ökör	—	—	—
475 Magyar tehén	—	130—180	210
2745 Tarka tehén	—	130—216	—
85 Bivaly	—	110—160	—
55 Növendékmarha	—	90—144	152

6837 Eladatlan 291.

Afelhajtás 8039 darabbal több mint az előző héten. Irányza élénk, jobb minőségek 3—4 koronával drágultak, silány áru és bika olcsóbb.

Felolós fészkeszerző, laptulajdonos: **ORDÓDY LÁSZLÓ.**

Szerkesztő: **FEHÉR ZOLTÁN.**

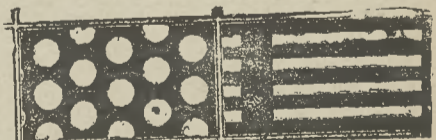

STAHEL és LENNER

trieur- és lemezlyukasztó-gyár

BUDAPEST, VI., Angyalföld, Országbiró-utca 44—46. sz.

Ajánljuk TRIEURJEINKET és OSZTÁLYOZÓ GÉPEINKET gabona és hüvelyesek tisztítására és osztályozására.

TÖREKROSTÁK és mindenfajta LEMEZROSTA gőzcséplőgépek számára.

GŐZEKE és MOTOREKE

tulajdonosoknak nem kell többé külföldi ellenségeinket támogatni, mert mindenféle gyártmányu gőzeke és motoreke összes részleteit aczélból, vasból, fémből, bronzból, a legjobb kivitelben készítjük miskolczi gyárunkban. Elsőrendű gőzekeaczélsodronyköteleket 220—240 kg. m²-kénti szak. szilárdsággal, azonnal szállíthatunk.

SZILÁGYI ÉS DISKANT MOTOR ÉS GÉPGYÁRA MISKOLCZON.

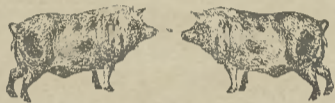

Új és egyszer használt zsákok, ponyvák, kölcsön és eladás. Lópokróczok, manilla aratógép kévekötözők kartellen kívül.

Távirat: **NAGELA.** **NAGEL ADOLF,** Budapest, Arany János-utca 10. **Telefon: 35-92.**

BUDAPEST
Népszínház-u. 22.

TELEFON:
József 22-41.

Sertésenyésztők és sertéshizlalók!!

Ha jószágukat értékesíteni kívánják, forduljanak bizalommal

URL REZSŐ sertésbizományi céghez

Vevők állandóan előjegyezve!

Hirdetések

felvételnek a kiadóhivatalban: Budapest, VIII., József-utca 15. szám alatt.

Még es
védjegy
Törvé-
nyes sza-
badalom.

Reitter Oszkár

nagybecskereki főkapitány
és fajbaromfi tenyésztőnek
nagyserü találmánya

a „**PATKÁNING**”
patkányirtó szer (nem mérgező) mely
emberre és házi állatokra nem
ártalmas.

1 adag ára 2 korona
mely elegendő körülbelül 120 pat-
kány kiirtásához.
Minden adaghoz használati
utasítás van mellékelve.

A biztos eredményért jótállás!
Ismertető prospektust, melyben le-
van írva, hogy különféle gazdaság-
ban hány adag használandó. Kérésre
ingyen küld **Reitter Oszkár** fő-
kapitány Patkánin gyárának
vezetősége Nagybecskereken.

szőlő trágázása.

Irta **ORDÓDY LAJOS.**
Ára 3 korona.

Ajánlott küldéssel **3.45 K.**
Utánvétellel küldve **3.65 K.**

Gyakorlati utmutatás arra,
hogy miként kell a szőlő-
ket istálló- és műkereske-
delmi trágákkal úgy trá-
gyázni, hogy a legjobb
terményt a legnagyobb
mennyiségben elérhessük.

Megszerezhető a

Gazdasági Lapok

kiadóhivatalában

Budapest, József-utca 15.

„WALLACE” fejőgép

AUSZTRIA-MAGYARORSZÁG KIZÁRÓLAGOS KÉPVISELŐJE.

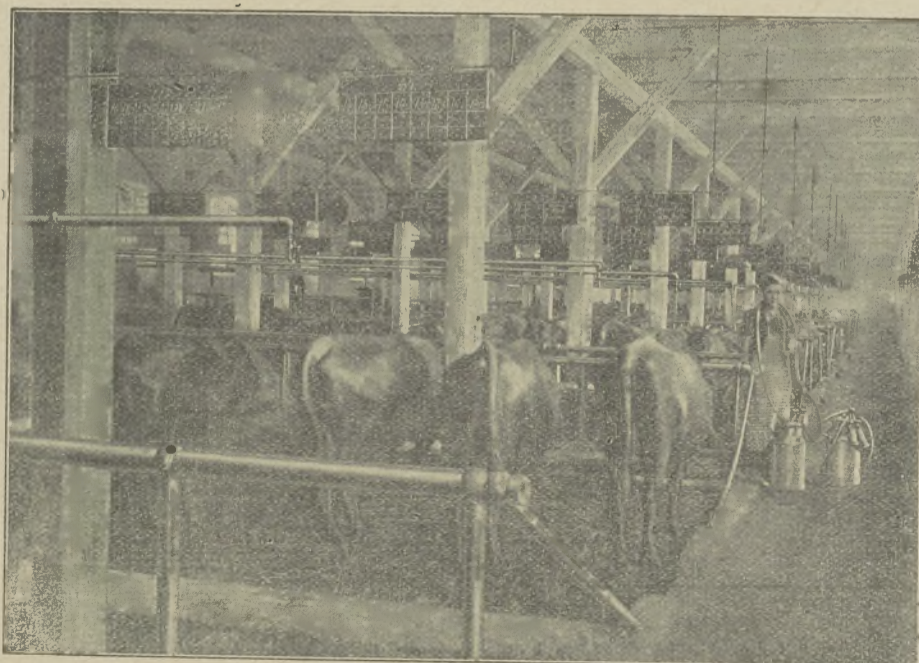
Legnagyobb kitüntetésekert nyert: **A NÉMET MEZŐGAZDASÁGI SZÖVETKEZET, FRANCZIA MEZŐGAZDASÁGI SZÖVET-
KEZET ÉS ANGOL MEZŐGAZDASÁGI SZÖVETKEZETTŐL ÉS SZÁMOS ELSŐ DIJ.**

**SPECIALISTA
ÖNITATÓ-
KÉSZÜLÉKEKBEN.**

**VIZVEZETÉKI BERENDE-
ZÉSEK.**

**VILLANYVILÁGÍTÁSI BEREN-
DEZÉSEK.**

**BETONMUNKÁLATOK,
OLCSÓ ISTÁLLÓK ÉPI-
TÉSE ÉLÉRE ÁLLITOTT
TÉGLÁKBÓL VASBE-
TONBAN, 25 ÉVI GA-
RANTIÁVAL.**

Minden szívóhüvelyre egy pulsator
van alkalmazva, mely a szerint erő-
sebben vagy gyengébben dolgozik, a
mint a tehén könnyebben vagy nehe-
zebben fejhető. Pulsálása tehát 5-től
150-ig változhatik percenkint.

Üzemzavar teljesen kizárva. **Maxi-
malis utótej 6 gramm.**

Az egyedüli fejőgép, melyről a né-
met bírók **11 heti próba után**
következőképp nyilatkoztak.

„Ennek dacára a vizsgálat be-
fejeztekor is oly tisztán fejt ki a
gép, mit kézfajésnál csak a leg-
ritkább esetben lehet elérni.”

„Nemcsak használható, hanem
a kézfajést teljesen pótolni hiva-
tott, sőt némely esetben és né-
mely feltételek mellett azt fölül-
mulja, miért is a legnagyobb ki-
tüntetést érdemli, a mit a bírók
megadni felhatalmaztatnak.”

DREYSCHOCK SÁNDOR MÉRNÖK, GAZDAS. MŰSZAKI
BERENDEZÉSEK VÁLLALATA

TELEFON: 59-42. BUDAPEST, V., FALK MIKSA-UTCZA 13. TELEFON: 59-42.

Ezzel szemben lássuk a hangyák kártételét. Kertben s mezőn több faj kellemetlenné válhatik felhányt halmaival; azáltal, hogy a növények gyökereiről a földet elhúzzák, ezeknek nagyobb szárazságok alkalmával elhervadását okozzák. Egyes fajok egyéb táplálék híjján nekimennek a természetett növényeknek is, így a gyepi hangya (*Tetramorium caespitum* L.) nagy kárt tett már hazánkban a kiültetett és megfogamzott 3—4 leveles dohányban, azonkívül megtámadja a már fejlettebb répa gyökét is oly módon, hogy abba likakat, csatornákat rág, minek következtében a répa rendszerint elkorhad. Egyes fajok öreg, korhadó fákra rakják a fészket, ezeket teljesen kivájják, kifurkálják s bárha ezáltal nem okozzák is a fának elhalását, mégis siettetik ezt. Ha azonban ilyen fajok öreg épületek gerendáit, ajtófélfáit stb. kezdik ki, sokszor szerencsétlenségnek válhatnak előidézőivé. Más fajok azonban teljesen egészséges, noha rendszerint öregebb fába furakodnak valamilyen nyitott sebet át és a belsejét át- meg átrágják s néhány év alatt teljesen kiodvasítják, miáltal a fa időelőtti kidülését idézik elő. Ilyen faj a *Componotus ligniperda* Latr. nevű. Mivel igen szeretik az édességet, az érédo gyümölcsök megrongálása által igen sok kárt tehetnek a gyümölcsösgazdának. Az éleskamrába történő betolakodásuk kellemetlen volta szintén közismert.

Tudva mindezeket, méltán felvetődik a kérdés, hogy mit keresnek a hangyák a gyümölcsfákon akkor, a midőn az érédo gyümölcsnek még hire-hamva sincsen? Az annyira kedvelt édesség, a levél- és paizstetvek édes ürülete, a mézharmat csábítja fel ilyenkor a hangyákat a fákra. A levéltetvek a levelek fonákján szivogatnak, ennél fogva a levelek eltorzulnak, összezsugorodnak s fontos rendeltetésüket kellően végezni nem tudván, a fiatal hajtások is eltorzulnak. A rosszul fejlődött hajtás télig nem tud jól beérni, így rendszerint elfagy. De más baj is származik a levéltetvek útján. Ezek jóval több nedvet szívnak el a fáktól, mint a mennyi táplálkozásukra szükség, a felesleget pazarolva, szétfecskendezik a levelekre, gyümölcsökre, mely fényes, ragadós, édes ízű cseppek alakjában megtapad. Ez az u. n. mézharmat többféle gombabetegség csírának, különösen a korompenésznek, kiváló megtelepedési helyétül szolgál. Ebből ismét kétféle baj származik: maga a betegség is bántja a fát, viszont pedig a korompenész annyira elcsufítja a gyümölcsöt, pl. őszibarackot, hogy a piacra sem lehet vinni.

Ugyancsak a fák nedveit szivogatják a különféle paizstetvek is, melyek szintén a hajtások elnyomódását idézik elő. Telepesen jelentkeznek, mint a paizstetvek, a levélbolhák (*Psyllidae*) is, különösen a körtefán a körtefalévélbolhák (*Psylla piri* L.), melyek ugyancsak bőségesen termelik a mézharmatot. A paizstetvek közül főleg a szilvafapaizstetű (*Lecanium prunastri* Fonsc.) választ ki sok mézharmatot.

A hangyák nagyon szeretik a mézharmatot, ez csábítja fel őket a gyümölcsfákra. Felnyalogatják az édes cseppeket, sőt a levéltetveket is megsimogatják csápjaikkal s ily módon azokat bővebb nedvelválasztásra ingerlik. A levéltetvek a hangyáknak valóságos fejőtehenei, ezért dédelgetik is azokat. Vannak hangyafajok, a melyek a levéltetveket maguk telepítik át megfelelő újabb növényekre, mikor a régebben ellepert növények már pusztulni kezdenek. Egyesek a fészükben rejtegetik a levéltetveket, a növények gyökereire telepítve s így állandóan együtt élnek velük. Ha a »fejőteheneknek« újabb táplálékra van szükségük, a fészket megnagyobbítják s újabb, szabadabb tett növénygyökerekre telepítik le azokat. Hogy a hangyák a gyümölcsfáinkon található levéltetvek ürületeit annyira kedvelik, tulajdonképpen szintén kárt tesznek a gazdának, mert, hogy a levéltetvek a hangyák kapzsiságát kielégíteni tudják, csak fokozottabb mértékben szivogatják a fák leveleit s így gyengítik a növényt erejében. A paizstetvek és levélbolhák mézharmata szintén kedvelt csemegéje a hangyáknak, ez átlatok mesterséges izgatása azonban már czélt tévesztett dolog volna a hangyák részéről.

Az igazi kártevésük azonban gyümölcséréskor van, a mikor is az édes gyümölcsöket, pl. körtét megrágják s a belsejüket lassankint elhordják. E tekintetben hűséges munkatársaik a darazsaknak.

A gyümölcsstermesztőgazda szempontjából tehát a hangyák a gyümölcsök kertben nem kíván-

atos vendégek és így azokat feltétlenül távol kell tartania a gyümölcsfáitól. Mindenekelőtt szorgalmasan irtsa a maga idejében a különféle levél- és paizstetveket és a levélbolhákat és akkor a hangyák is el fognak maradni a gyümölcsfáiról. Azonban nem éppen csak a hangyák miatt kell irtani ezeket a rovarokat, hanem elsősorban a kártételeik miatt, a melyekről fentebb már szó esett. Hogy az irtásuk miként történjék, annak részletes ismertetése kívül esik felvett tárgyam keretén.

A hangyákat magukat vagy hamuzással vagy szénkénnel irtjuk. Utóbbi szerrel úgy történik az irtás, hogy az előbb jól letiprott bolyokba akár a filloxéragyérítővel, akár egy bottal furtlyukon át 50—60 gr. szénkéneget fecskendezünk, illetőleg beöntünk egy bádogtölcséren át ezután a lyukat gyorsan betömjük, hogy a mérgező gázok a hangyákat megöljék. Hamuzással úgy történik a hangyairtás, hogy a felnyitott bolyok nyüzsgő hangyanépeire hamut szórunk, majd forróvízzel leöntjük. Ha a szükség úgy kívánna, az eljárást megismételjük.

Ha ennek ellenére gyümölcsérés idején észre vesszük a hangyákat a fák derekán fel s alá járni, a fák törzsére hernyóenyvgyűrűt alkalmazunk oly módon, a hogy a téli araszolók ellen szoktuk használni. A ragadós enyvgyűrűt át a hangyák nem tudnak a fák koronájába felhatalni.

A fák belsejét pusztító hangyák ellen pedig legjobb óvintézkedés, hogy nyitott sebet sohasem törünk meg a fán hanem állandóan orvosoljuk az ilyent. Támadt légyen a seb bármilyen módon, azonnal messük a fás lapját, valamint a széleit éles kerti kaczorral szép simára, azután kenjük be oltóviasszal vagy melegített kátránnyal. Ha ebből az elvünkől nem engedünk, nemcsak a hangyák ellen nem lesz panaszunk, hanem főleg a vértetű garázdálkodásait szorítjuk a minimumra vissza, mely tudvalevőleg elsősorban a sebekben tanyázik. Azon esetben, ha valamely fa belsejében a hangyák már tanyát ütöttek volna, fojtsuk meg ezeket akár a szénkénnel, akár a benzinnel mérgező gázaival — az oduba történő beöntés után gyorsan betapasztva a nyílást — majd vágjuk ki a fa belsejéből a korhadó részeket, takarítsuk ki alaposan az odut, azután tapasszuk be cementsel.

Kadocsa Gyula.

Az »eponit« alkalmazása a borkezelésnél.

Közl.: Dr. Ejry Lajos.

»A bortörvény 2. §-ának f.) pontja megengedi a hibás mustnak, vagy bornak tiszta csontszénnel vagy faszénnel való kezelését. Erre oly czélből lehet szükség, hogy a bornak némelykor előforduló fakó vagy vörhenyes színt okozó felesleges festőanyagokat eltávolítsuk a borból vagy a hibás bor kellemetlen szagát megszüntessük.« (1908. XLVII. t.-cz. 32.)

A törvény a fenti czélra csakis tisztított csontszén vagy faszén alkalmazását engedi meg. Tekintettel kell ugyanis arra lenni, hogy az említett anyagok nem tisztán szénből állnak, hanem egyéb alkotórészeket is tartalmaznak, nevezetesen hamualkatrészeket (szénsavas meszet, szén-savas káliumot, foszforsavas meszet stb.), melyek savakban oldódnak. Továbbá a szén nagy absorptió képességénél fogva a levegőből különféle szaganyagokat, gázokat, nedvességet is vesz fel, melyeket a vele érintkező bornak átadna. Ezért a borkezelésnél használt szenet alkalmazása előtt alaposan meg kell tisztítani, minden a borban oldható anyagot ki kell vonni.

A borból az idegen szag, kellemetlen íz eltávolítására frissen kiizzított vagy erős hevítés által a gázaktól és szaganyagoktól megfosztott szenet alkalmazunk; ha ellenben a bort szinte leníteni akarjuk, a tisztított szenet nedvesen, paszta alakjában adjuk a borhoz.

A szenet a bor javítására rendszeren akkor szokták használni, ha már más manipulációval nem segíthetnek.

Újabb időben »bor-eponit« néven hoztak forgalomba egy növényi szenet a bor javítására. Az eponitot Stockerauban az I. cerezinyár készíti, s finom fekete pelyhes port képez. Ezen készítményt Antonio dal Piaz a Praktischen Ratgeber 1914. évi 8. számában ismertette. Dal Piaz és mások szerint is az eponit intenzívebben hat a közönséges szeneknél és nincs semmiféle hátrányos hatása. Borban oldható anyagokat egyáltalában nem tartalmaz, s így a borban hagyható tetszésszerű ideig. Hatását

semmi más szénféle nem mulja felül. Ha vele a bor színt akarják javítani, a szín árnyalata szerint 1 hl. borra 20—100 gramm eponit használandó. A legkülönbözőbb idegen szagot, izt (penész-, egér-, bak-, hordó-, pálinka-, petroleum- stb. szagot) megszünteti.

Hogy ilyen esetekben mennyi eponit használandó? — azt előzetes próbával kell megállapítani, mely természetesen kicsiben hajtandó végre.

Ha eponittal akarjuk javítani a hibás bort, nemcsak arról kell gondoskodni, hogy elegendő eponitot alkalmazzunk, hanem a kivitelre is fektessünk súlyt. Nevezetesen a műveletet úgy hajtsuk végre, hogy az eponit a borral minél jobban érintkezzék.

A kivitel a következő: a próbával megállapított illetve kiszámított mennyiségű eponitot sajátában a javítandó bornak egy részével alaposan összekeverjük, s ezt aztán a többi borhoz, mely a hordóban maradt, hozzákeverjük, úgy mint a derítésnél szokás. Hogy a hatást biztosítsuk, az első napokban naponta összekeverjük a bort egyszerűen a hordó hengergetése által; azután nyugodni hagyjuk ülepedés végett.

Mivel az eponit pelyhes, lassabban ülepedik le mint más szénféle, s így ha nem akarjuk a teljes ülepedést bevárni, a bort vagy megsűrjük asbest szűrőn, vagy pedig a tisztulást derítéssel siettetjük.

Természetesen eponittal csak borhibákat küszöbölhetünk ki, de apró káros szervezetek által okozott borbetegeket nem szüntet meg, mivel az eponit ezen szervezeteket nem teszi tönkre mint pl. a pasteurözés, vagy a kénezés.

Kérdések és feleletek.

Kérdés. *Eczetszagu hordó tisztítása.*

Egy 110 literes boros hordóm nem lett egészen jól kimosva márczius elején, mikor a bor kifogyott belőle. Azóta tiszta hideg vízzel, láncczot eresztve bele, addig mostam, a mig csak tiszta víz nem jött ki belőle. Ennek daczára némi eczetes szagát éreztem a mosás után. A kiszikadást után (kéneztem) beánszólgoltam. Ez az eczetes szag késztet arra, hogy megkérdezzem, miként mulasszam el? Egy korcsmáros meleg szódásvízzel leendő többszöri kiöblítést ajánlott. Köszönet a feleletért.

M. K.

Felelet. *Rozs és kukoricza árkülönbözet című kérdésre.*

Tudomásom szerint ujabban a közönséges tengeri hatóságilag megállapított ára 26 korona q-ként. Ennél fogva kérdéstevőnek igaza van, és így a cselédségnek árkülönbözet címén 6 K 50 fill. jár, mert április 1-én, mikor a f. évi II. negyedik gabonajárandóságot törvény szerint a gazda cselédjének kimérni tartozik, már a nevezett maximális ár volt érvényben. —r—n.

Kisebb szakközlemények.

A belga mezőgazdaság és a háboru. Noha Belgium a háboru előtt kiválóan fejlett iparral dicsekedhetett, azért mezőgazdasága is elsőrendű volt, a mint azt egy statisztikai adatokban bővelkedő könyvben olvassuk, a mely Belgiumról Straszburgban jelent meg. E szerint 1913-ban Belgium földjének termésértéke egy milliárd frank volt. Ebből 700 millió esik a gabonafélékre, a többi pedig a zöldség, gyümölcs és kerti termelésre. Azonban a lakosság éllemzéséhez szükséges mennyiségnek csak egyharmadát tudja a belga mezőgazdaság előállítani, a többit behozatal útján fedezték. Bár a béke idején Belgium is szállított más országnak. Brüsszel környékén nagyszerű szőlőültetvények vannak, melyek szilvanagyságu gyümölcsöt is teremnek. Egy év alatt ebből 600.000 kilogrammot szállítottak Angliába, Németországba, Hollandiába, sőt Amerikába is. Ugyancsak Brüsszel körül terülnek el a földieper-ültetvények, mintegy 500 hektár területen, melyből minden hektár évente átlag 3000—4000 frank jövedelmet hozott. A cigória-gyökeret, melyet salátának és főzeléknek is használnak, Brüsszel környékén tíz község termeli, a hol hektáronként 500 frank bért fizetnek. Maga Franciaország 4.5 millió kilogramm cikória-gyökeret vett át. Gent környékén 1200 hektár területen 700 kertészet volt, melyek pálmát, babért, azáleát, rododentront s másféle dísznövényt tenyésztettek, melyből 1911-ben két millió frank értékűt szállítottak Amerikába. A német polgári kormányzás kezébe vette a mezőgazdaság veze-

tését is és röpiratokkal s jószóval, minden kény-
szer nélkül rábirta a lakosságot, hogy ipari nö-
vények helyett kalászosokat termeljen. S mert a
kormányzás számitotta a blokádra, a tavalyi ter-
més megőrzésére nézve gondoskodott. Az állat-
állomány aránylag nagy és mivel a takarmány
legnagyobb része külföldről jött, a kormányzás
intézkedett, hogy a cukorgyártásnál nyert melasz
75 százalékát a szeszgyártástól elvonva, takar-
mányozásra fordítsák. Az őszi vetés jól áll és
mindenütt szorgalmasan dolgoznak a munkás-
kezek. A korai zöldség termesztése megindult és
mindenféle vetőmag érkezik Németországból.

A cserebogár, mint takarmánypótló.
A háborus idő megtanította minden nemzet gaz-
dait a takarékosságra és minden takarmány-
anyag lehető felhasználására. Az idén nincs
ugyan országos cserebogár-rajzás ideje, de azért
több vármegye és sok vidék területén lesz nagy
cserebogár-rajzás, mint minden évben. Mielőtt a
cserebogár gyűjtéséhez fognánk, czélszerű lesz
annak tápértékét megismerni. Weiser István
az állat-életani állomás jeles tudósa kimutatta,
hogy a nyers cserebogár, mint takarmány,
12,4% emészthető fehérjét, 19 keményítőérték-
tartalmat mellett 34% emészthető fehérjét és 53
keményítőértéket képvisel, míg a buzokorpában
10% emészthető fehérje és 48 keményítőérték
található 100 kg.-monként.

Most, a szűk takarmányviszonyok között nem
is gondolhatunk arra, hogy az összegyűjtött cse-
rebogarat trágyának használjuk fel, mert ez pa-
rálás volna. Az 1911. évben Abauj-Torna vár-
megyében hatóságilag végrehajtott cserebogár-
irtás alkalmával 10 nap alatt 40 vagon cse-
rebogarat váltottak be. Jeles rovar-tani tudósunk,
Jablonowski József, akkor 3—4 koronára be-
csülte a cserebogár trágyaértékét, ma azonban,
az ő nyilatkozata szerint is, *legalább kétszer
annyit ér.*

A cserebogarat legczélszerűbb a kora reggeli
órákban a fákról lerázni és zsákba gyűjteni. Az
abauji tapasztalatok szerint, három cserebogár-
gyűjtő (ugy, hogy egy rázza a fát és kettő szedi)
a reggeli 2—3 óra alatt átlagban 70—120 kg.-
mot gyűjtött. Tekintve a cserebogár tápértékét
és takarmányozási értékét, 7—12 K-át jelent ez
a munka. A cserebogár rajzása két hét a legrö-
videbb idő, de eltart 5—8 hétig is.

Az idén főleg cserebogárszárításról be-
szélni, mert szinte rá vagyunk utalva a frissen
történt föletetésére. A cserebogarat a sertés és
a baromfi fogyasztja haszonnal. Legczélszerűbb
burgonyapárolóban vagy mosóüstben gőzzel
megölni, aztán lehűtve feltakarmányozni. A cse-
rebogárszedésnek az idén kétszeres a jelentő-
sége, mert a pajorja által okozott rengeteg kár-
tételtől megszabadulunk elpusztításuk révén és
ezenkívül a nagy háboru okozta takarmányinse-
gen is segítünk föletetésével. Pest vármegye ho-
moks vidékén már április hó 22-én kezdődött
a cserebogár-rajzás. (P. T.)

HIREK.

A nemzet husvétja. Váradi L. Árpád ka-
locsai érsek, a Hitelszövetkezeti Ertesítő husvét
számába cikket írt, a melyben rámutat a nem-
zet nagypénteki napjaira, a melyek a husvétot:
a föltámadást megelőzik. Ma — ugymond az ér-
sek — még a nagypénteknél tartunk: minden-
féle küzdelem, végső erőfeszítés, tömérdek kin,
fájdalom, halál és pusztulás képe integet felénk.
De ez a vérvörös borulat, mely most eltepi a
nemzetet, magában hordja a föltámadás édes,
biztató reményességét. Majd rátérve a nemzet élet-
jelenségeire, a gazdasági erő megnyilatkozásá-
nak biztató jeleire utal a kalocsai főpap és a
többi közt ezt mondja:

Mily olcsó prédának szánta e nemzetet ellen-
segeink elbizakodott gögje! Széthullásunkat, az
ország fölbomlását várták, alattomban. Folyt is
a bomlasztás munkája, de a züllés helyett a
nemzet szilárd összetartást mutatott. Gazdasá-
gilag is gyöngének, erőtlennek tartottak ben-
nünket, előre látni vélték gazdasági összerop-
panásunkat a háboru óriás anyagi terhe alatt.
De az összeroppanás nem következett el, gaz-
dag és szegény készséggel adta össze vagyonát
s a hadikölcsön gyorsan és a reményeséget mesz-
sze fölhuladva gyűlt egybe. Életképességünk
próbáját hiven, önfeláldozóan, hősiessé állottuk
ki. Hátra van, hogy a küzdelemben a végsőig ki-
tartók legyünk. Még sokat kell próbálnunk; a

végső, a leghevesebb, de egyben az utolsó mérkő-
zés hátra van, a melynek befejeztével eljő a fá-
radozásnak, az irtózatot aldozatnak jutalma. A
magyar nép most van a legerősebb, de egyben
a legdicőségesebb és legfényesebb próbatétel
elő állítva. Meg kell érteni a takarékosság pa-
ranesszavát. Azután teljesíteni kell a nagy nem-
zeti munkát, a jövő termés biztosítását, oda-
adással, hiven, becsületesen. Nem arról van szó,
hogy a tavaszi vagy a nyári munkát végzők ne
kapják meg a végzendő munkájuk illendő, sőt
fényes, megérdemelt bérét. Nem arról van szó,
hanem arról, hogy a bér megállapításánál meg-
értsék egymást a munkás és a munkaadó. Arról
van szó, hogy a magyar magyar ellen ne for-
duljon, hanem egymást segítse. Ez életbevágó
kérdés megoldásánál nagy a kísértés a munkás
oldalán, annál nagyobb az érdeme, ha a kísér-
tést legyüri, helyet enged a józan, tisztos belá-
tásnak. A viszálykodásból, a mit kizárnak, a
mit lehetetlennek kell tartanunk, az egész nem-
zet leromlása származnék, azzal mindent koc-
káztatunk, mindent veszítünk; a megsértésből
fakad a nemzet újraéledése, föltámadása. Re-
méljük, várjuk, egy perczig sem kételkedő lé-
lekkel a mostani nagypéntektől nemzetünk hű-
véthajnalát!

Kettős termelés. Az Országos Magyar
Gazdasági Egyesület növénytermesztési szak-
osztályának Dessewffy Emil gróf elnöklésével
tartott ülésén Kerpely Kálmán, a szakosztály al-
elnöke tartott nagy érdeklődéssel hallgatott elő-
adást a kettős termelésről a háborus időben.
Előadó kifejtette, hogy azt a célt, hogy az
élelmi- és takarmánycikkek minél bőségeseb-
bek legyenek, eredményt ígérően szolgálja a
kettős termelés. Ennek a lényege abban áll, hogy
a szántóföldet egy termelési évben igyekezik a
gazda hasznosítani, vagyis, ha főtermény föl-
szabadult, tarlóját ismét beveti, vagyis ugyneve-
zett tarlóvetéses gazdálkodást üz. Hogy ez elér-
hető legyen, a szántóföldről lekerülő első ter-
mésnek olyan korán kell a földet fölszabadíta-
nia, hogy utána a tarlóvetésű növényeknek még
elegendő idejük legyen a kifejlődésre. A kettős
termelésnél tehát a másodtermény vetése a nyár
elejére esik, tehát olyan időre, a mely nemcsak
meleg, hanem csapadékban rendesen szegényebb
szokott lenni. Ez okoknál fogva az ország alföldi
vidékein, a kettős termelés csak alárendelt
szerepet játszott. A nyári csapadékban kedve-
zőbb vidékeken, különösen a dunántúli részek-
ben, a kettős termelés már gyakoribb nemcsak
takarmány, hanem tarlóvetéses magvas termé-
nyek előállítására, mely célra leginkább a ke-
nyérterméket jól pótló kölest és pohánkát vetik.
Ezek előrebocsátásával részletesen ismertette az
előadó a kettős termelésnél követendő eljárás-
sokat és ennek a termelési módnak a körébe
vonható növények, minők a köles, pohánka, mo-
har, csibehur, fehér mustár termelési föltételét.
Végül azt ajánlotta, hogy a kettős termelés álta-
lános föltételének szemelött tartásával, inkább
korlátoltabb terjedelmű, de jó munkájú tarló-
vetéses gazdálkodást kell üzni. Az előadónak
Dessewffy Emil gróf tolmácsolta a szakosztály
köszönetét.

**Az Országos Magyar Gazdasági Egye-
sület igazgató-választmányi ülését a tagok
nagy érdeklődése mellett tartotta Bujanovics
Sándor elnöklésével.** Elsősorban Mutschen-
bacher Emil dr. titkár tett jelentést a gazdasági
ügyekről, majd Rubinek Gyula igazgató terjesz-
tett elő az egyesület belső ügyeire vonatkozó
jelentéseket, melyeket a választmány tudomásul
vett. Ezután a Gazdasági Egyesületek Or-
szágos Szövetségének végrehajtóbizottsági ülése
következett, melyen Szilassy Zoltán titkár refe-
rált a tagsági ügyekről, majd Bujanovics Sándor
elnök szentelt meleg szavakat Serfőző Géza, a
Pestvármegyei Gazdasági Egyesület most el-
hunyt titkárnak, kinek emlékét a jegyzőkönyv-
ben örökíti meg. A napirend során Rubinek
Gyula igazgató szakonként összefoglalva ismer-
tette a legújabb, a háborus állapottal kapcsola-
tos kormányintézkedéseket. Kiemelte, hogy a
szabadforgalom korlátozása különösen a burgo-
nyánál sújtja a gazdákat, a kik e miatt elveszí-
tették az osztrák eladási területet. Majd a ter-
més biztosítására vonatkozó intézkedéseket is-
merteti és ezek során bejelenti, hogy Jeszenszky
Pálnak sikerült részleges eredményt elérni s így
a Magyar Mezőgazdák Szövetsége részben
hozzájut ahhoz a részgálczhoz, melyet számára
a kormány biztosított. Az előterjesztéshez igen
alapos, minden részletre kiterjedő vita indult

meg. Eröss Rezső beszéde után Somsich László
gróf sürgette a traktorok bérösszegeinek mi-
előbbi kifizetését. Dessewffy Emil gróf az aratás
kérdései tartotta legfontosabbnak, ezt nemcsak
hazai, de nagyhatalmi szempontból is biztosít-
tani kell. Elek Ernő megokoltnak tartotta a
szarvasmarha vámjának a leszállítását Romá-
niával szemben és a németországi kiviteli tila-
lom enyhítését. Horváth Jenő a korpakérdésről
szólt, mire Bartóky József államtitkár a kukor-
icizarendeletek és a hadifoglyok alkalmazása
tekintetében adott fölvilágosítást. Bujanovics
Sándor Elnök kijelentette, hogy az elhangzott
gyakorlati fölszólalás érvényesítése tekintetében
az OMGE megteszi a kellő lépéseket.

**A »Hevesmegyei Gazdasági Egyesü-
let« igazgató-választmánya** ugyis mint »He-
ves vármegye mezőgazdasági bizottsága« f. év
április hó 25-én (vasárnap) d. u. 2½ órakor
Egerben a megyeszékház kistermében ülést tart,
melyre a választmány t. tagjai meghívottak.
Tárgysorozat: Egyesületi és mezőgazdasági bi-
zottsági folyó ügyek.

**A Fejér- és Tolnamegyei Gazdatiszti-
kör** folyó évi április hó 29-én — csütörtökön —
délelőtt fél 10 órakor, Székesfehérvárott, a Fe-
jérmegyei Takarékpénztár tanácstermében ren-
des évi közgyűlést tart. Tárgysorozat: 1. Jegyző-
könyv hitelesítésre 2 tag kikielődése. 2. Leg-
utóbbi ülés jegyzőkönyvének bemutatása. 3.
Számvizsgáló-bizottság jelentése a kör 1914. évi
számadásáról. 4. 1915. évi költségeloirányzat. 5.
Jelentés a kör 1914. évi működéséről. 6. 1915.
évi munkaprogram bemutatása. 7. Általános
tisztújítás (1 elnök, 1 másodelnök, 2 alelnök,
titkár, pénztárnok, 24 igazgató-választmányi tag,
5 számvizsgáló bizottsági tagnak 3 évre történő
megválasztása). 8. Indítványok (melyek az alap-
szabályok 11. §-a értelmében 2 nappal az ülést
megelőzőleg a kör titkárához írásban nyujtan-
dók be). 9. Vita »a mezőgazdasági munkáskér-
désről.« Bevezeti Baly Kálmán alelnök.

A termés biztosítása. A Fejérmegyei
Gazdasági Egyesület Sárközy Aurél elnökle-
te alatt tartott igazgatóválasztmányi ülésén a me-
zőgazdasági munkálatok elvégzéséről és a mun-
kaskérdésről folytatott beható tanácskozást. Az
ész folyamán mezőgazdasági művelés nélkül
maradt Kisfalud pusztá gazdasági kihatásának
érdekében Ármos Jenő titkár intézkedéseit jó-
váhagyták és megbizta a választmány a titkár,
hogy a birtokon folyó munkálatokat kísérje
figyelemmel és segítse elő, hogy a birtok lehető
teljes mértékben kihasználtsék.

**Maximális terményárak a jégbiztosí-
tásban.** A gabonaművelőknek a háboru óta
történt nagy áremelkedésével számolniok kel-
lett a jégkárbiztosító társaságoknak is és tekin-
tettel erre, az eddigi biztosítható maximális ára-
kat meg kellett változtatni. A konkordált magyar
és osztrák jégbiztosító társaságok legutóbb tar-
tott értekezletükön az 1915. évi jégidényre a kö-
vetkező maximális gabonárákat állapította
meg: Buza 35, rozs 28, kétszeres 28, árpatakar-
mány 20, sörárpa 25, zab 23, tengeri (magyar)
18, tengeri (cinquantin) 20, burgonya 8 korona
q-kint. Ezek a maximális árak akkor is kártérít-
tetnek, ha a kár idejében a kár területi körze-
tében a piaci árak alacsonyabbak lennének.

Vetések állása Békésmegyében.
Szarvasról írják: Békés vármegye közigazgatási
bizottságának minapi ülésén az alispán jelen-
tette, hogy a márciusi esős és hideg időjárás
miatt a tavaszi vetést félbe kellett hagyni, azon-
ban április elején, a jobb idő beálltával, ismét
folytatni lehetett. Az őszi buza szépen fejlődik.
A tavaszi árpa, zab jól kikeltek. A lóhere és lu-
czerna jól áttelelt. Elsőrendű tengertermésre
van kilátás. A legelőkön a folytonos esőzések
következtében erőteljes fűnöves észlelhető. A
tavaszi mezőgazdasági munkálatok a katonai
segítségrel serényen folynak s nemsokára befe-
jeződnek. Az áradás ezévből a szokottnál na-
gyobb mérvet öltött, de megfeszített munká-
val sikerült nagyobb árvíznek elejét venni. Az
alispán javaslatára elhatározta a közigazgatási
bizottság, hogy felir a kormányhoz a békésme-
gyei kiviteli tilalom ellen, mert a vármegye la-
kossága nem képes a megyében előállított ter-
mékeket elfogyasztani s a fölösleget más me-
gyéknek akarja juttatni.

**A vetések állása Boszniában és Her-
cegovinában.** (Hivatalos jelentés.) A febr-
ruár és márczius hónapokban beállott havazá-
sok és esőzések következtében a folyók árterü-
letei, különösen a Száva mentén innundálva let-

tek és a vizállás az Alföldön és a hercegovinai mocsarakban oly szokatlan magasságot ért el, hogy egyes helyeken részben még az őszi vetések is víz alá kerültek. A korábban beállott tél következtében, de azért is, mert igavonó állatokban és napszamosokban hiány mutatkozott, az őszi vetések a megelőző évvel szemben kisebb területet foglalnak el. A téli száraz vetemények általában véve, a mennyiben most egyáltalában az megítélhető, jól teleltek; a korai vetések jól állanak, a későbbiek ellenben ritkák és gyengék. Kiszántások előreláthatólag csak azokon a területeken lesznek pótolandók, a hol a területeken kiáradt víz van. A répvetések állása kielégítő. A kedvezőtlen tavaszi időjárás dacára, kielégítő mennyiségű gabona, zab és rozs lett bevetve és így alapos a remény, hogy az őszi vetések hiánya tavasziak által lesz pótolható és az összes mivélés alatt álló területek be lesznek vetve. A korai burgonyaültetést Hercegovina melegebb részeiben megkezdték. Foganatba vették továbbá a zöldségek és főzelékvetemények előmunkálatait. A völgyekben fekvő rétek és legelők, a mennyiben azok víz alatt nem állanak, jól fejlődnek és a legjobb reményekre jogosítanak. A havasi rétek és legelők nagyrészt még hóval vannak fedve. A háziállatok takarmánya és egyéb tápanyagok az ujig elegendő mennyiségben vannak. A gyümölcsfák és szőlőtőkék jól teleltek. A szőlőtökeket már megmetszték és Hercegovina melegebb részeiben már hajtanak is. A gyümölcsfákról a kártékony rovarok úgy szólnán teljesen elpusztultak.

Az erdőüzemek felhasználása a mezőgazdaságban. A m. kir. földmivélésügyi miniszter az erdőgazdasági üzemekhez tartozó termékeny területek kihasználása céljából két rendeletet adott ki. Az egyik rendelet az erdei tisztásoknak, vágásterületeknek és az erdőhöz tartozó termékeny területeknek lehetőleg szemtermelésre vagy kapásnövények termesztésére leendő felhasználását engedi meg. Az erdőfelügyelőségeket és erdőhivatalokat pedig figyelmeztette, hogy az engedélyek megadását hozzák javaslatba, ha: 1. az illető tisztás vagy vágásterület fekvésénél és talajánál fogva mezőgazdasági használatra tényleg alkalmas; 2. az annak megművelésére szükséges munkaerő rendelkezésre áll; 3. a vágásterületen nincs oly alszövet, melytől a természetes felújítás remélhető lenne s így az engedély megtagadása esetén is a mesterséges felújítás válnék szükségessé. A másik rendelet pedig az állami erdőhivatalokat és erdőőri szakiskolákat utasítja arra, hogy a kezelések alatt levő állami erdei csemetékterületek és gyümölcsfaiskoláknak a megállapított üzemterv szerint 1915. évben pihentetésre előírt ugartábláit most az ottani vidéken leginkább keresett élelmiszert szolgáltató és korán a piacra kerülő kapásnövények (burgonya) és hüvelyes kertivetemények (bab, borsó, lencse) termesztésére használják föl és hogy hasonló eljárás követésére buzdítsák mindazon erdőbirtokosokat, a kik csemetékterületeket és faiskolákat tartanak fenn.

Biharban közmunka útján vettetik be a földeket. Nagyváradról írják: Az utóbbi időben egyre másra érkeznek az idegen vármegyékbe lakó bihar megyei földbirtokosoktól kérelmek az alispánhoz. A kérvényezők felajánlják földeiket az alispánnak, hogy hatósági uton kezeltesse, mert ők nem képesek a kezeléssel gondoskodni. Több mint 5000 hold föld tulajdonosa kérte már a hatósági kezelést az alispántól. Fráter Barnabás alispán minden nagyobb birtok megvizsgálására a gazdasági felügyelőt küldötte ki és a hol csupán a lakosság kényelemszeretettel mulik a földek parlagon heverése, ott elrendelte, hogy közmunka útján vessék be a földeket. Az alispán erélyes intézkedésének meg lesz a hatása.

Kényszer-munkaerő. Szegedről írják, hogy a földmivélésügyi miniszter leiratban értesítette a város hatóságát, hogy a szőlőmunkálatok rendes lefolyásának biztosítására a kényszer-munkaerő alkalmazását elrendeli. A tanács megbizta Bokor Pál helyette polgármestert, hogy megfelelő munkaerőről gondoskodjék.

A gazdasági bizottság megállapította a mezőgazdasági munkákra kiemelhető munkások bérért, külön a város határában, külön a környéken. Szőlőnyitás, metszés bére 3 kor., illetve 2 kor. 40 fill., holdankint 28, illetve 12 kor., kapálás 14, permetezésnél naponként 4 kor. Aratásért a homoki földeken napszámber az aratóknak 6 kor., a marokverőknek 4 kor., kishol-

dankint (1200 □-ölenkint) pedig arató dija 7 kor., marokverőé 5 kor., aratás után a fekete földeken napszámber az aratóknak 7 kor., a marokverőnek 5 kor., kisholdankint (1200 □-ölenkint) pedig az arató dija 10 kor., a marokverőé pedig 6 kor. Hordásért 1 emberrel egyfogatu kocsí 10 korona, kétfogatu kocsí pedig 16 korona, ugyanott a napszamos bére négy korona.

A tengerikészlet összeírása és szállítása. A földmivélésügyi miniszter elrendelte, hogy Nógrád, Komárom, Győr, Esztergom, Veszprém, Fejér, Tolna, Somogy, Baranya, Zala, Heves, Borsod, Szatmár, Szabolcs, Hajdu, Pest-Pilis-Solt-Kiskun, Jász-Nagykun-Szolnok, Bihar, Békés, Arad, Csanád, Csongrád, Temes, Torontál, Bács-Bodrog vármegye, továbbá Szeged, Hódmezővásárhely, Szabadka, Baja, Debreczen, Győr, Kecskemét, Pancsova, Ujvidék, Versecz, Zombor város területén öt napon belül az összes csöves és morzsolt tengerikészlet összeírják. A nevezett törvényhatóságok területén levő összes tengeri további intézkedésig zárlat alatt levőnek tekintendő s onnét az Országos Gazdasági Bizottság részére már bejelentett vagy requirált tengerit kivéve, semmiféle más tengerikészlet el nem szállítható. Ez a zárlat a tengerilisztre nem vonatkozik s a tengeriliszte igazolvánnyal az országban bármely állomásra szállítható. A tengerire vonatkozó zárlat tartama alatt a tengerikészlet tulajdonosa a készletről szabadon nem rendelkezik, azonban jogosult saját gazdasági és háztartási szükségletére annyit felhasználni, mint a mennyinek felhasználása takarékos eljárás mellett feltétlenül szükséges. Ha azonban a birtokos azon időpontig, a mig az összeirt készletek átvétele vagy feloldása felől a földmivélésügyi miniszter elhatározása megérkezik, saját háztartási és gazdasági szükségletére most zárlat alá helyezett egész készletének 10%-át meghaladó mennyiséget volna kénytelen igénybe venni és ha ez a 10%-ot meghaladó mennyiség öt q-nál több, a készlet birtokosa köteles erről a községi előjárásnak (városi tanács) jelentést tenni és ez viszont köteles meggyőződést szerezni arról, hogy a szükséglet tényleg fenforog-e és nem történik-e visszaélés. Ha a készlet tulajdonosa igazolja azt, hogy a készletből bizonyos mennyiségre más törvényhatóság területén levő gazdaságában vagy hizláló telepén szüksége van, az alispán (polgármester) az elszállításra engedélyt adhat és a vasuti szállítási igazolvány kiadására az elsőfoku hatóságot utasíthatja. Az összeírás befejezésével a főispán, az alispán, a gazdasági egyesület elnöke és a gazdasági felügyelő legkésőbb május hó 5-ig személyesen fognak a földmivélésügyi miniszternek referálni az összeírás eredményéről. A felsorolt vármegyéktől és városoktól eltekintve, más törvényhatóságok területéről olyan tengerit, a mely sem önkéntes bejelentés, sem requirálás folytán nincsen zárlat alatt, bármely állomárról az ország területén levő bármely állomásra szabad szállítani. A szállítási igazolvány kiállítását ilyen zárlat alatt nem levő tengerikészletre nézve az elsőfoku hatóság nem tagadhatja meg. Ha az elsőfoku hatóság az ilyen szabad készletről az igazolvány kiadását mégis megtagadná, a feladó fél orvoslásért az alispánhoz fordulhat. Tengeriliszte szállítási igazolvánnyal az ország területén bármely állomásra, még a fentebb megnevezett megyékből és városokból is lehet szállítani. Ausztriába tengerit és tengeriliszte csak akkor lehet szállítani, ha az osztrák földmivélésügyi miniszter az illető szállítmányra nézve a magyar földmivélésügyi miniszterrel előzetesen közli, hogy azt a szállítmányt beszámítja az Ausztria részére kilátásba helyezett kontingensbe. Az Ausztriába szánt tengeri és tengerilisztküldemények tekintetében tehát, a beszámítás engedélyezése végett, közvetlenül az osztrák földmivélésügyi miniszterhez kell fordulni. Ilyen ügyben a földmivélésügyi miniszter és az Országos Gazdasági Bizottság egyáltalán nem veszi a felek kérelmét tárgyalás alá és a szállítási igazolvány kiadását csak akkor rendeli el, ha a szállítmányban a kontingensbe való beszámítására nézve az osztrák földmivélésügyi miniszter-től hivatalos értesítést kap.

A dohánytermelés eredménye. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület dohánytermesztési bizottsága Dessewffy Aurél gróf elnöklésével ülést tartott, melyen a dohányjövedéki középponti igazgatóság képviselőjében Haracsek László igazgató és Natorp Tivadar dr.

báró főtanácsos jelent meg. Az 1914. évi dohánybevételekéről Szilassy Zoltán előadó terjesztett elő részletes jelentést. Az 1914. év a dohánytermesztésre kedvezőnek mutatkozott, ennek ellenére a dohánybevételek eredménye, kivált a nagylevelű dohánynál, majdnem az egész országban igen rossz eredményt mutatott. Ennek főoka, hogy a háboru elvonta a legjobb dohányosok igen nagy részét, másfelől a november—januári hónapok rendkívül ködös, nedves időjárása, a mi megrontotta a dohány minőségét, úgy hogy az elsőosztályu dohányt a nedveség folytán csak a harmadik osztály árán lehetett beváltani. A kerti dohánynál ez a körülmény nem okozott kárt. A beváltás a lehető legnagyobbná méltányossággal történt és az ellenpanasz sehol sem nyilvánult meg, mindazonáltal a beváltás eredménye nagyon kedvezőtlennek mondható. Ez pedig annál inkább figyelemre méltó, mert az összes termelőágak eredménye a dohánynal szemben kedvezőbbé alakulván, oda fog vezetni, hogy a dohánytermesztéssel nemcsak a kertészek, hanem a birtokosok is föl fognak hagyni. A termelésnek a mai keretek között való föntartására csak a dohányárak jelentékeny fölemelése alkalmas. A pénzügyminiszter által az 1915. évi dohánytermés beváltására engedélyezett 10%-os pótlékot köszönettel veszi az érdekeltesség, de ez csak kezdő lépés lehet ezen a téren. Gyökeres segítségre van szükség, nehogy a folyton emelkedő dohányfogyasztással szemben megcsökken termelés álljon szemben és így ismét új cikkért pénzzel adózzék az ország a külföldnek. Miklós Ödön köszönetet mondva az előadónak alapos munkálataért, szinte veszedelmezettnek látja a mai termelő, értékesítő és munkásviszonyok között a dohánytermesztést. Szükségesnek tartotta az osztályozás, a legjobb sorozás megszüntetését, szerinte korábban kell kezdeni a beváltást, a fogatpótlékoknak a helyiségektől számítása méltánytalan, ezeket a pótlékokat a termelési helytől kellene számítani. Dessewffy Emil gróf a monopolium földadatairól s annak a közgazdasági élet követelményeibe leendő beleilleszkedéséről szólott. Nem lehet cél a termelési apasztása, ha a kincstárnak hasznót kell is adni, az kerékkötő nem lehet. Figyelmeztet arra, hogy a dohánytermesztés már sok helyen megszűnt. Horacsek László dohányjövedéki középponti igazgató szerint méltányos volt az eljárás mindenütt, a dohány nedvessége csak a jövedéknek esett kárára. A jövedék nem zárkózik el attól, hogy a termelő költsége arányban legyen a beváltó árával, de számolni kell a viszonyokkal s így tulnag emelésre számítani nem lehet. A tulnag ár megszünteti az exportot, ez pedig ingadozóvá teszi a termelési területet. Végül bizottságot küldtek ki Dessewffy Aurél gróf elnöklésével az 1916—1918. évi dohánybevételek ár megállapításának az előmunkálataira. Ennek a bizottságnak tagjai: Baranyay Géza, Beliczey Géza, Haracsek László, Kerpely Kálmán, Natorp Tivadar báró, Széchenyi Bertalan gróf, Vértessy Tivadar s Vásárhelyi László, előadója Szilassy Zoltán.

A burgonyakészletek bejelentése és maximális ára. A hivatalos lap csütörtöki száma miniszteri rendeletet közöl, melynek értelmében a birtokosok kötelesek meglévő burgonyakészleteiket bejelenteni, feltárni és az Országos Gazdasági Bizottság részére átengedni. A miniszteri rendelet a burgonya maximális árát q-ként 11 K-ban állapítja meg; ez az ár magában foglalja a rakodó-állomáshoz történő szállítás költségét is. A maximális ár nem terjed ki a burgonyának az Országos Gazdasági Bizottság részére eszközölt átengedése körén kívül eső forgalomban történő eladásokra. A rendelet már életbe lépett.

A mézszegítőtelepek hazafias igénybevétele. Tekintettel a fertőző betegségeknek a háboru tartama alatt s különösen a melegebb idő beálltával várható fokozottabb fellépésére, felsőbb meghagyás folytán a bányászati és politikai hatóságok felhívták a hatáskörük alá eső területen üzemben levő mézszegítőtelepek tulajdonosait, hogy az égetett meszet a fertőző betegségek elleni védekezés céljaira, a mennyiben ez célhatóságilag igazoltatik, akadálytalanul és lehetőleg díjtalanul vagy legfeljebb előállítási áron bocsássák a hozzájuk forduló hatóságok (községek) rendelkezésére. E felhívást közérdekből közöljük azzal, hogy a mézszegítőtelepek tulajdonosainak e tekintetbeni hazafias áldozatkészségéről meg vagyunk győződve s eredmé-

nyét is fogjuk látni, hülönösen ha a kereskedelmi kormány a honvédelmi minisztériummal egyetértve, a nagymérvű hadiszállítások mellett is abban a helyzetben lesz, hogy elegendő fedett kocsit bocsáthat az üzemek rendelkezésére, mert az általános kocsihány az üzemek működését most érzékenyen befolyásolja.

Cséplőgépezési tanfolyam. A budapesti állami felső ipariskolán április hó 26-tól június hó 19-ig lokomobil- és cséplőgépezési tanfolyamot rendeznek. Erre a tanfolyamra felvétetnek a 16-dik életévüket betöltött, irni és olvasni tudó lakatosok, kovácsok, gyári munkások és mezőgazdák. Beiratkozni április hónap 19-től 26-ig lehet VIII. ker., Népszínház-utca 8. sz., I. em. 25. számú igazgatósági irodában. A beiratkozásnál 16 K tandíj és 2 K segélyalapjárulék fizetendő le. Tanítás hétköznapokon este 7 órától 10 óráig tartatik, vasárnap délelőtt pedig gyakorlati kirándulásokon vesznek részt.

Tavaszi áradások. Az utóbbi napokban beállott folytonos esőzés annyira megdagasztotta a Sebes-Kőröst, a mely az Erdély hegyeiről lerohanó víztömegeket fogadja magába, hogy folyton növekedő, máris igen nagy méreteinél fogva komoly veszedelemmel fenyegeti Biharmegye körösparti részét és így közvetlenül Nagyváradot. Nagyváradon és a többi körösmenti helyiségekben megtettek minden óvintézkedést a veszedelem elkerülésére, de azért az árvíz Nagyvárad egy lapályos részét elöntötte. A Nagyváradon keresztül folyó Pecze folyócska szintén kiöntött a Kertész-utczára, de ez a víz már apad. Nagyvárad új vízmelepejénél állandóan készenlét van veszedelem esetére, mert a Sebes-Kőrös felső folyásánál fekvő Csucsáról nagyobb víztömeg közeledését jelezték. A Sebes-Kőrös vize óránként 1/2 métert dagadt. A veszedelem folyton nő.

Egész Romániában aggasztó mértékben árad a Duna. Galaczbán a víz állása olyan magas, a milyen 1877 óta nem volt. A Duna mentén számos község víz alá került. A galaczi, valamint a tulsai kikötőt védőgáttal vették körül. A víz még folyton emelkedik s több helyen nagy veszedelemtől tartanak.

Rézgálicz behozatala Németországból. A németországi rézgálicz behozatala céljából báró Ghillány földmivelésügyi miniszter kezdeményezésére folytatott tárgyalások arra a kedvező eredményre vezettek, hogy a német kormány 100 waggon rézgáliczot engedett át a magyar földmivelésügyi minisztériumnak, a mely már utban is van Magyarországra felé. Ezt a rézgáliczot a földmivelésügyi minisztérium Németországban q-ként 85 márkáért vásárolta meg. Ezen előnyös áron beszerzett tekintélyes rézgálicz készlet behozatalának kétségkívül kedvező hatása lesz az eddigi túl magas és semmiképpen sem megokolt belföldi rézgáliczárak csökkentésére.

A Triesti Általános Biztosító Társulat (Assicurazione Generali) f. évi április hó 14-én tartott 83-ik rendes közgyűlésén terjesztettek be az 1914. évi mérlegek. Az előtűnk fekvő jelentésből látjuk, hogy az 1914. december 31-én érvényben volt életbiztosítási tőkeösszegek 1,295,816,563. — koronát tettek ki és az év folyamán bevett díjak 57,686,190 korona és 74 fillérre rugtak. Az életbiztosítási osztály díjtartaléka 20,917,413 korona és 91 fillérrel 419,031,610 korona 88 fillérre emelkedett. Az életbiztosítottak osztályalapja 8,041,461 kor. 38 fillért tesz ki. A tüzbiztosítási ágban, beleértve a tükörüveg biztosítást, a díjbevételek 19,394,853,656. — korona biztosítási összegükön 32,885,788 kor. 77 fill. volt, miből 11,563,659 K 31 fill. viszontbiztosításra fordítottak, hogy a tiszta díjbevételek 21,322,129 kor. 46 fillérre rugott és ez összegből 15,485,810 kor. 20 fillér mint díjtartalék minden tehertől menten jövő évre vitetett át. A jövő években esedékessé váló díjkötelezvények összege 156,652,322 kor. 43 fillér. A betörésbiztosítási ágban a díjbevételek 1,873,080 kor. 84 fillérre rugott, miből levonván a viszontbiztosítást, a tiszta díjbevételek 1,032,082 korona 74 fillért tett ki. A szállítványbiztosítási ágban a díjbevételek kitétt 7,566,223 korona 43 fillért, mely a viszontbiztosítások levonása után 3,514,676 korona 21 fillérre rugott. Károkkért a társaság 1914-ben 48,992,434 kor. 88 fillért és alapítása óta 1,212,012,598 korona 55 fillért fizetett ki. E kártérítési összegből hazánkra 244,624,706 kor. 27 fillér esik. A nyereség-tartalékok közül, melyek összesen 13,978,966 kor. 09 fillérre rugnak, különösen kiemelendők: az alapszabályszerinti nyereség-tartalék, mely 8,604,388 kor. 84 fillért tesz ki, az értékpapírok árfolyam-ingadozására alakított tartalék, mely az ideai átutalással együtt 2,575,771 kor. 48 fillérre rug, továbbá felemlítendő a 160,000 koronára rugó kétes követelések tartaléka és az ingatlan tartalék, mely az ideai átutalással 2,638,805 kor. 77 fillért tesz ki. Résztvényenként 500 arany frank osztalék kerül kifizetésre. A társaság összes tartalékjai és alapjai, melyek az ideai átutalások folytán 456,949,184 korona 97 fillérről 480,984,656 korona 23 fillére emelkedtek, a következő elsőrangú értékekben vannak elhelyezve.

1. Ingatlanok és jelzőlog követelések . . .	108,383,641 K 09 fill.
2. Életbiztosítási kötvényekre adott kölcsönök	59,112,908 „ 90 „
3. Letétbe helyezett értékpapírokra adott kölcsönök	8,214,629 „ 07 „
4. Értékpapírok	257,485,809 „ 59 „
5. Követelések államoknál és tartományoknál	42,255,393 „ 72 „
6. Tárca váltók	421,637 „ 44 „
7. Készpénz és az intézet követelése a hitelvezők követeléseinek levonásával . . .	5,160,526 „ 42 „
Összesen	480,984,656 K 23 fill.

Ezen értékekből 90 millió korona magyar értékekre esik.

S Z E S Z.

Gyér kínálat és fedezési vételek folytán a szeszüzletben e héten is igen szilárd irányzat uralkodott és a szeszárak ismét drágábban zárulnak.

Elkelt finomított szesz nagyban adózva 330—335 K, adózatlanul 170—175 míg ellenben kisebb tételek adózva 340—345 K, adózatlanul 180—185 K keltek el, A forgalom csak prompt eladásokra szorítkozott mert későbbre finomítók nem adnak el.

Denaturált szesz 166—170 K kelt el. Egyes kisebb tételek még drágábban, ellenben másodkézből olcsóbb ajánlatok voltak.

Mezőgazdasági szeszgyárak részéről alig volt kínálat és csak néhány kisebb tétel kelt el tartott áron.

Budapesten a kontingens nyersszesz ára 145—155 K.

Budapesti zárlatárak nagyban:

Finomított szesz adózatl. nagyb.	170.—175.— K
» adózva nagyb.	330.—335.— »
» adóz. kis. tételek	130.—185.— »
» adóz. kis. tételek	340.—345.— »
Denaturált szesz nagyban	195.—175.— »

NYILTÉR.

(E rovat an közlöttekért a szerkesztőség nem vállal felelősséget).

FERTŐZŐ

ÁLLATBETEGSÉGNÉL

t. gazdatársaink figyelmébe ajánljuk a JENNER-PASTEUR INTÉZET szérumait és oltóanyagait, a melyeket elismert előnyök folytán az egész országban előszeretettel alkalmaznak. Ezen előnyök:

1. Az anyag megbízhatósága.
2. Az anyag eltarthatósága.
3. A mérsékelt árak.
4. A kiváló védőképesség.

Fertőzött állományok beoltására:

KOMBINÁLT SZÉRUMOS OLTÓANYAGOK.

Beteg állatok kezelésére:

GYÓGYÍTÓ RAPID SZÉRUMOK.

 A JENNER-PASTEUR INTÉZET

első és eredeti termelési helye hazánkban az összes állatgyógyászati szérumoknak.

BUDAPEST, VIII., RÖKK-SZILÁRD-UTCA 39.

Felelős főszerkesztő, laptulajdonos: **ORDÓDY LÁSZLÓ.**
Szerkesztő: **FEHÉR ZOLTÁN.**

EREDETI STOCK MOTOREKE

azonnal szállítható
1100 gép üzemben.

6 éves referenciák tartósságra. Számos utánrendelés.

VEZÉRKÉPVISELET:

MUNKÁCSI ÉS BÁNKI

OKLEVELES GÉPÉSZMÉRNÖKÖK MÉRNÖKI IRODÁJA,
BUDAPEST, V. KER. KLOTILD-UTCA 4 SZÁM.
TELEFON: 76—94. SÜRGÖNYCIM: DIPLINGS.

Szőlők permetezésére kitűnően bevált
és évek óta terjedő szer a „PROVINO” nevű permetező por,

melyre a korlátolt mennyiségű készlet erejéig a t. gazdaközönség figyelmét felhívjuk.

Kitűnően oldódik és igen jól tapad.

Ára: métermázsánként 138 kor., kisebb zsákokban 140 kor. Megrendeléskor 50 kor. előleg beküldendő.
Előjegyzések azok beérkezéneik sorrendjében fogadtatnak el.

Későn érkező rendelések elintézéséért szavatosságot nem vállalunk.

Kizárólagos
képviselő:

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE,

BUDAPEST, V. kerület,
Alkotmány-utca 29. sz.

Triesti általános biztosító-társulat. (Assicurazioni Generali.)

Kiadás

Nyereség- és veszteség-számla az A. mérleghez. Elemi biztosítási ág (1914.)

Bevétel

	korona		fillér			korona		fillér	
I. Kárfizetések (beleértve a kártérítési költségeket):									
1. Tűzbiztosítás, *) levonva a viszontbiztosítók részét	11.583,259	71							
2. Betörés biztosítás, levonva a viszontbiztosítók részét	285,765	71							
3. Szállítmánybiztosítás, levonva a viszontbiztosítók részét	2.046,718	40	13.865,743	82					
II. Üzleti kiadások (levonva a viszontbiztosítók térítvényeit):									
1. Szervezési költs. (folyó számadással teljesen fedoztetett)									
2. Jutalékok	3.514,488	21							
3. Folyó igazgatási költségek	3.375,551	73							
4. Adók és illetékek	2.683,141	96	9.573,131	87					
III. Leírások és egyéb kiadások:									
1. Leírások:									
a) Szervezési költségek (leírva)									
b) Leltár (leírva)									
c) Behajthatatlan követelések	153,056	96							
2. Könyvszerű veszteség értékpapírok után	2.588,125	15							
3. Idegen váltók és pénznemek után árfolyamvesztés	231,377	99							
4. Járulékok és kezelési költség a hivatalnokok ellátási pénztára részére	986,829	45	3.959,389	55					
IV. Tartalék függő károkra:									
1. Tűzbiztosítás, *) levonva a viszontbiztosítók részét	3.319,439								
2. Betörésbiztosítás, levonva a viszontbiztosítók részét	432,717	08							
3. Szállítmánybiztosítás, levonva a viszontbiztosítók részét	1.825,803	40	5.578,014	48					
V. A biztosítási alapok állása a számadási év végén:									
1. Díjtartalék:									
a) Tűzbiztosítás, *) levonva a viszontbiztosítók részét	15.485,810	20							
b) Betörésbiztosítás, levonva a viszontbiztosítók részét	1.082,022	74							
c) Szállítmánybiztosítás, lev. a viszontbiztosítók részét	462,906	32							
2. Tőkésített nyereségtartalék	3.923,347	31							
3. Az értékpapírok árfolyam-ingadozásának tartaléka	1.148,309	96							
4. Kétes követelések tartaléka	80,000	—	22.137,457	03					
VI. Évi üzleti nyereség			4.085,285	63					
Összesen			59.197,022	88					

*) Belevonva a tükörüvegbiztosítást.

I. A biztosítási alapok áthozatala a múlt évről:

1. Díjtartalék (levonva a viszontbiztosítók részét) 16.012,608 85
 2. Tőkésített nyereségtartalék 3.923,347 81
 3. Értékpapírok árfolyam-ingad. tartaléka 3.736,435 11
 4. Kétes követelések tartaléka . . . . . 80,000 —
 24.652,391 27

II. Függő károk tartaléka a múlt évről (levonva a viszontbiztosítók részét):

1. Tűzbiztosítás *) 2.594,155 08
 2. Betörésbiztosítás 173,931 23
 3. Szállítmánybiztosítás 928,948 11
 3.697,034 42

III. Díjbevétel (levonva a törlesztéseket):

1. Tűzbiztosítás *) . . . . . K 32.885,788-77
 le: viszontbiztosítás 11.563,659-31
 21.322,129 46

2. Betörésbiztosítás . . . . . K 1.873,080-84
 le: viszontbiztosítás 840,998-10
 1.032,082 74

3. Szállítmánybiztosítás . . . . . K 7.586,223-43
 le: viszontbiztosítás 4.051,547-22
 3.534,676 21 25.368,888 41

IV. Tőkebefektetések hozadéka:

1. Kölcsön- és leszámítolási kamatok, valamint hitelintézeteknél és takarékpénztáraknál levő betétek kamatai 699,377 77
 2. Jelzálogkölcsönök kamatai 72,247 09
 3. Értékpapírok kamatai 1.019,077 84
 1.790,702 17

V. Egyéb bevételek:

1. Kötvényilletékek *) . . . . . 3.081,719 —
 2. Más kezelési bevételek 21,408 59
 3. Értékpapírok után folyósított árfolyamnyereség 84,883 52
 3.187,005 11

Összesen 59.197,022 88

*) Belevonva a tükörüvegbiztosítást.

Nyereség- és veszteség-számla a B. mérleghez. Életbiztosítási ág (1914.)

	korona		fillér			korona		fillér	
I. Eredékes biztosítások és járadékok fizetése:									
1. Haláleseti és vegy. bizt., lev. a viszontb. részét	22.850,594	68							
2. Elélési biztosítások, lev. a viszontb. részét	1.095,349	30							
3. Járadékfizetések, levonva a viszontbiztosítók részét	1.315,620	47							
4. Nyugdíjbiztosítások, levonva a viszontbiztosítók részét	722	40	23.262,286	85					
II. Fizetések visszavásárolt kötvényekért, levonva a viszontbiztosítók részét			6.764,020	77					
III. Osztalék-fizetések biztosítottaknak			1.406,685	30					
IV. Üzleti kiadások (levonva a viszontb. térítvényeit):									
1. Szervezési költs. (a folyó számlán teljesen törlesztve)	3.403,080	57							
2. Szerzési költségek	3.749,843	11							
3. Folyó igazgatási költségek	1.095,197	97							
4. Behajthatatlan követelések	303,994	99							
5. Orvosi költségek	1.423,060	04	9.930,126	69					
6. Adók és illetékek									
V. Leírások és egyéb kiadások:									
1. Leírások:									
a) Szervezési költségek (leírva)									
b) Szerzési jutalékok (leírva)									
c) Leltár (leírva)									
d) Behajthatatlan követelések									
2. Árfolyamvesztés értékpapírok után	4.230,570	42							
3. Árfolyamvesztés idegen pénznemek és váltók után	173,829	25	4.404,399	67					
VI. Függő károk tartaléka:									
1. Haláleseti és vegy. bizt., lev. a viszontb. részét	4.488,390	06							
2. Elélési biztosítások, levonva a viszontbiztosítók részét	181,395	90							
3. Járadékfizetések	159,018	18	4.778,804	14					
VII. A biztosítási alapok állása a számadási év végén:									
1. Díjtartalék:									
a) Haláles. sz. és vegy. bizt., levonva a viszontbiztosítók részét K 865.934,086—									
b) Elélési bizt., lev. a viszontb. részét „ 20.077,461—									
c) Járadékfizetés, lev. a vb. „ 14.490,604—									
d) Különb. biztisítások:									
a) Nyugdíjbiztosítások									
b) Felmentés a díjfizetéstől ke- resétképtelenség esetében	1.395,791—		407.126,004						
2. Díj-átvitel:									
a) Haláles. sz. és vegy. bizt., levonva a viszontbiztosítók részét K 16.149,463-37									
b) Elélési bizt., lev. a viszontb. részét „ 717,264-40									
c) Járadékfizetés, „ „ „ 89,874-11			16.905,606	88					
3. Tőkésített nyereségtartalék	4.047,764	71							
4. Ingatlanok tartaléka	2.425,075	01							
5. Kétes követelések tartaléka	80,000	—							
6. A nyer. részes. biztosítottak osztalék-alapja a kamatokkal	6.344,925	6	431.929,376	23					
VIII. Évi üzleti nyereség			4.853,857	86					
Összesen			489.374,557	51					

I. A biztosítási alapok áthozatala a múlt évről:

1. Díjtartalék } (levonva a viszontbiztosítók részét) . . . . . 381.395,758 —
 2. Díj-átvitel } 16.718,488 97
 3. Tőkésített nyereség-tartalék 4.047,764 71
 4. Értékpapírok árfolyam-ingadozásának tartaléka 1.212,696 44
 5. Ingatlanok tartaléka 2.425,075 01
 6. Kétes követelések tartaléka . . . . . 80,000 —
 7. A nyer. részes. biztosítottak osztalék-alapja 7.515,715 11
 413.394,848 24

II. Függő károk tartaléka a múlt évről (levonva a viszontbiztosítók részét) 2.624,911 04

III. Díjbevétel:

1. Haláleseti és vegyes biztosítások . . . . . K 55.373,045-31
 levonva a viszontbiztosítási díjat „ 4.319,439-59
 51.053,605 72

2. Elélési biztosítások . . . . . K 1.323,245-53
 levonva a viszontbiztosítási díjat „ 120,171-80
 1.703,076 78

3. Járadékfizetések . . . . . K 471,418-26
 levonva a viszontbiztosítási díjat „ 25,662-40
 445,756 86

4. Nyugdíjbiztosítások . . . . . K 18,483-59
 levonva a viszontbiztosítási díjat „ — —
 18,483 59 53.220,916 95

IV. A tőkeberuházások hozadéka:

1. Kölcsön és leszámítolási kamatok, valamint a hitelintézeteknél és takarékpénztáraknál levő betétek kamatai 297,284 25
 2. Kötvényekre adott kölcsönök kamatai 2.615,458 73
 3. Jelzálogkölcsönök kamatai 2.006,165 53
 4. Értékpapírok kamatai 9.841,620 82
 5. Államok és tartományoknál fennálló követelések kamatai 1.888,149 09
 6. Ingatlanok tiszta hozadéka 2.547,924 4
 18.996,602 82

V. Egyéb bevételek:

1. Kötvényilletékek 1.024,907 85
 2. Egyéb kezelési bevételek 22,909 49
 3. Árfolyamnyereség eladott értékpapírok után 109,461 12
 1.157,278 46

Összesen 489.374,557 51

A Triesti általános biztosító-társulat (Assicurazioni Generali) vagyonállása 1914 december 31-én. Teher

Folyó szám	A tétel neve	A		B		Összesen		Folyó szám	A tétel neve	A		B		Összesen	
		korona	fillér	korona	fillér	korona	fillér			korona	fillér	korona	fillér	korona	fillér
1	Készpénzkészlet az intézet igazgatóságai s fiókjainál	1.704,981	52	541,787	13	2.246,718	65	1	Alaptőke	6.300,000	—	6.300,000	—	12.600,000	—
2	Rendelkezésre álló pénzek hitelintézeteknél s takarékpénztáraknál	8.729,619	64	5.549,896	93	14.279,516	63	2	Tőkésített nyereségtartalék	3.923,347	81	4.047,764	71	7.971,112	52 ¹⁾
3	Ingatlan birtok	—	—	65.582,488	16	65.582,488	16	3	Tartalékalap az értékpapírok árfolyam-ingadozásának fedezésére a) rendes tartalék	1.148,309	98	—	—	1.148,309	98
4	a) Állami és más értékpapírok b) Folyó kamatok	27.494,779	19	226.814,563	06	254.309,342	25	4	b) kiegészítési tartalék	—	—	—	—	—	—
5	Követelések államok és országoknál	797,557	94	2.328,999	40	3.126,557	34	5	Ingatlanok tartaléka	80,000	—	80,000	—	160,000	—
6	Váltók a tárcában	—	—	—	—	—	—	6	Tartalékalap kétes követelések fedezésére	—	—	—	—	—	—
7	Jelzálog-kölcsönök	421,637	44	—	—	421,637	44	7	a) Díjtartalék	16.980,749	26	402.127,004	—	419.106,801	26
8	Kölcsönök értékpapírokra	1.568,075	9	41.233,077	—	42.801,152	93	8	b) Díj-átvitel	5.578,014	48	4.778,804	14	10.351,818	62
9	Kölcsönök saját életbiztosítási kötvényeinkre	8.214,629	07	—	—	8.214,629	07	9	Kártartalék	—	—	—	—	—	—
10	Maradvány a viszontbiztosítók számláiból	—	—	59.112,928	90	59.112,928	90	10	Osztalék-alap az életbiztosításban nyeresémeny-nyel biztosítottak javára	—	—	6.344,925	6	6.344,925	63
11	Maradvány az intézet fiókjainak és ügynök-ségeinek számláiból	835,168	70	141,279	20	976,447	90	11	A hivatalnokok ellátási pénztára	11.167,686	38	—	—	11.167,686	38
12	Maradvány a B mérleg folyó számlájából	—	—	—	—	—	—	12	Egyenleg a viszontbiztosítók számláján	2.985,213	56	551,001	81	3.536,213	37
13	Adósk különböző címek alatt	229,093	60	—	—	229,093	60	13	Egyenleg az A mérleg folyó számláján	64,403	60	—	—	64,403	60
14	Letételek kezesség és biztosítók gyanánt:	497,514	53	128,179	—	625,693	53	14	Hitelezők különböző címeken	—	—	229,093	60	229,093	60
	a) életbiztosítók részéről	—	—	20.734,14	—	20.734,140	—		Letételek kezesség és biztosítók gyanánt:	1.806,049	73	3.190,871	87	4,996,921	60
	b) egyéb részéről	23.749,668													

Szőlőoltványtelep Részvénytársaság, Gyöngyös.

Ajánlja: prima gyökeres és sima **oltványait,**

prima gyökeres és sima

európai nemes vesszőit,

prima gyökeres és sima

Ripária Portális vesszőit.

Az ajánlott anyagok garantián fajiszták, egészségesek és minden betegségtől mentesek.

Pontos és lelkiismeretes kiszolgálás.

Kérjen nagy árjegyzéket!

Szőlőoltványtelep Részvénytársaság, Gyöngyös

Hanisz Imre-tér (Fő-tér) 14. sz.

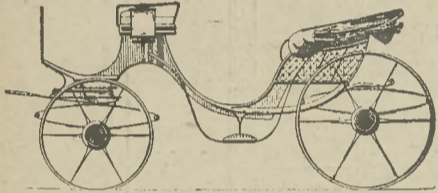
Telefon: 204.

A szőlő trágyázása.

Írta: **Ordódy Lajos.** — Ára 3 korona. Ajánlott küldéssel 3.45 korona. Utánvétellel küldve 3.65 korona. Gyakorlati útmutatás arra, hogy miként kell a szőlőket istálló- és műkereskedelmi trágyákkal úgy trágyázni, hogy a legjobb terményt a legnagyobb mennyiségben elérhessék. — Megszerezhető a **Gazdasági Lapok** kiadóhivatalában, Budapest, VIII., József-utca 15.

Stumpf Testvérek kocsigyártása.

Budapest, IX., Vágóhid-utca 2. Soroksári-ut sarok. Alapított 1871.

Dus raktár új és használt kocsikból. Használt kocsik becséreltetnek és átalakítások elfogadtatnak jutányos árak mellett. Ugyiszinte mindentéle üzleti és gazdasági kocsik készítése.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

„Lucullus” sertéstakarmány

alkatrészei: **marhavér és buzata takarmány-liszt.** Elsőrendű **hus- és csontképző-takarmány,** protein tartalma 20—22%. Rendkívüli nagy **hus-, csont- és zsírképző** hatása folytán a mellette etetett többi **takarmány** sokkal **gazdaságosabban értékesül.** Számos bel- és külföldi nagy tenyésztőknél és nagyhizlálókánál jó sikerrel kipróbálva. Kimerítő felvilágosítással készséggel és díjtalanul szolgál a

budapesti FATTINGER ÉS TÁRSA R.-T.

takarmánygyár vezérképviselői

Lemberger, Schön és Szász

Bauer B. Gyula

„sertéshizlálók, Baj.”

sertésbizományos, Budapest, VIII., Bezerédy-u. 10.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Alapított 1900-ban.

Igazgatóság Budapesten, IX., Kálvin-tér 10. saját székházában.

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyiszintén az ember életére a legkülönbözőbb módokon szerint előnyös feltételek mellett.

Az üzletredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek.

A lefolyt 13 év alatti tagok hétszer részesültek az üzlet feleslegéből közgyűlési határozat értelmében díjvisztorításban.

Biztosítási ajánlatok benyújtandók közvetlenül az igazgatósághoz vagy az ország minden egyes helyén működő képviselők közvetítésével. Nyomtatványokkal és felvilágosításokkal minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

Alapítványok kormány hozzájárulásával

2 527,960

Tartalékok

3 846,903

Biztosított tagjainak fennállása óta kifizetett tűzkárokból

12 385,000

Biztosított érték tűzben 1913. évben

6 000,000

jégben

980 000,000

Érett tőzlet állománya

62 500,000

17 370,144

A „Gazdák Biztosító Szövetkezete” alapítása és főintézménye a „**GONDVISELÉS**” Országos Központi Segélyező Társulat Budapest, IX., Kálvin-tér 10., mely társulat tagjai részére 50 koronától 1000 koronáig terjedő temetési segélybiztosítást nyújt népbiztosítási-osztálya keretében pedig 2000 koronáig hozomány, katonai és vegyes biztosításokat közvetít minden orvosi vizsgálat nélkül.

A „Gondviselés” Társulat elnöke: Emödy József, igazgatósági tagok: Láng József, Lovag Ember Károly, Czobor László, Meskó Pál, Nérei Ödön és ügyvezető igazgató Paur Ödön.

NAGY SIKER DÖNT AZ

EVERY

NÉGYZETBEN ÜLTETÉSI MÓDSZER MELLETT,

mert kisebb területen nagyobb, biztosabb és értékesebb **többtermést** eredményez az **EVERY** eszközök céltudatos alkalmazása, tekintve a

1. munkáskéz és munkaidő, valamint az
2. üzemköltségek és
3. nagyarányu vetőmag megtakarítását,
4. a tengeri egyenletes és gyors fejlődését és
5. a nagy hozamot.

Bővebb felvilágosítással szolgál:

Bächer Rudolf-Melichar Ferencz

Magyarországi vezérképviselő: **SZÜCS ZSIGMOND,**

BUDAPEST, VI., Teréz-körut 26. sz. alatt.

Mig készletünk tart, eredeti **amerikai nemesített tengerivetőmagot** szállítunk!